

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ
2010 - 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	3
Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΦΤΩΧΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	4
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	6
1. Όρια κινδύνου φτώχειας.....	6
2. Ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό.....	7
3. Ποσοστά πληθυσμού κάτω από το όριο κινδύνου φτώχειας	11
4. Σοβαρή Υλική Στέρση	13
5. Πληθυσμός που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας.....	16
6. Οικονομική ανισότητα.....	17
6.1. Συντελεστής S80/S20.....	17
6.2. Συντελεστής Gini	18
7. Διαφοροποίηση του κινδύνου φτώχειας κατά φύλο, ηλικία, και ασχολία.....	19
8. Χάσμα κινδύνου φτώχειας.....	23
9. Κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με το όριο φτώχειας του έτους 2008 συν τον πληθωρισμό 2008-2013	23
10. Δείκτες συνθηκών διαβίωσης και ποιότητα ζωής	24
11. Υλική στέρση	36
12. Ευημερία	37

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έκδοση αυτή παρουσιάζει στοιχεία που προκύπτουν από την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών, έρευνα η οποία διεξάγεται πάνω σε ετήσια βάση από το 2005.

Η Έρευνα αποτελεί μέρος Κοινοτικού Στατιστικού Προγράμματος, στο οποίο συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην εν λόγω έκθεση εξετάζονται θέματα όπως το φαινόμενο της σχετικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Κύπρο, προσδιορίζοντας παράλληλα τις ομάδες πληθυσμού που διατρέχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο να βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό. Επίσης παρουσιάζονται στοιχεία για την οικονομική ανισότητα καθώς και στοιχεία που αφορούν στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού.

Η έκθεση ετοιμάστηκε από την κ. Σταύρη Χρίστου και κ. Λουκία Νικολάου, Λειτουργούς του Τομέα Δημογραφίας, Κοινωνικών Στατιστικών και Τουρισμού, υπό την εποπτεία της κ. Κούλιας Ονησιφόρου, Προϊστάμενης του Τομέα.

Γ. Γεωργίου
Διευθυντής
Στατιστικής Υπηρεσίας

Οκτώβριος, 2014

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη μελέτη αυτή αναλύονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών, 2010-2013 με οικονομικά έτη αναφοράς το 2009-2012 αντίστοιχα. Η έρευνα που διενεργήθηκε το 2013 κάλυψε δείγμα 4.648 νοικοκυριών και 10.988 μελών τους, ηλικίας 16 χρονών και πάνω. Το αντίστοιχο δείγμα της έρευνας που διεξήχθη το 2012 ήταν 4.638 νοικοκυριά και 11.044 μελών τους, ηλικίας 16 χρονών και πάνω.

Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) διεξάγεται πάνω σε ετήσια βάση με εναλλασσόμενο δείγμα νοικοκυριών από το 2005. Η έρευνα αποτελείται από δύο μέρη (συνιστώσες), τη συγχρονική (cross sectional) και τη διαχρονική (longitudinal) συνιστώσα. Η συγχρονική συνιστώσα της έρευνας αναφέρεται σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ή περίοδο, ενώ η διαχρονική αναφέρεται στις αλλαγές, που παρουσιάζονται σε ατομικό επίπεδο σε χρονικό διάστημα τριών ή τεσσάρων χρόνων.

A. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα διεξάγεται με βάση τον Κανονισμό αρ.1177/2003 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (EUROSTAT) ως η κύρια πηγή συγκριτικών στοιχείων μεταξύ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) σε θέματα που αφορούν στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η συγκρισιμότητα των στοιχείων θεωρείται εξασφαλισμένη, εφόσον η έρευνα διενεργείται από όλες τις χώρες μέλη ακολουθώντας κοινή μεθοδολογία καθώς και κοινά ερωτηματολόγια προσαρμοσμένα βέβαια στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας.

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση ορισμένων κοινωνικο-οικονομικών μεγεθών, που επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού, ο καταρτισμός συστηματικών στατιστικών σχετικά με τις εισοδηματικές ανισότητες, τις ανισότητες στις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό καθώς και ο καταρτισμός διαρθρωτικών δεικτών κοινωνικής συνοχής.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατάρτισε έναν κατάλογο με δείκτες κοινωνικής συνοχής οι οποίοι κρίθηκαν απαραίτητοι για την παρακολούθηση της προόδου των Χωρών Μελών της ΕΕ στον αγώνα ενάντια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι δείκτες κοινωνικής συνοχής βοηθούν στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ στο σύνολο, αλλά και των χωρών μελών ξεχωριστά. Το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού είναι

πολυδιάστατο και οι δείκτες καλύπτουν τέσσερις σημαντικές ενότητες: φτώχεια, υλική στέρηση, εργασία, και εκπαίδευση.

Επιπρόσθετα το 2010 αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η αναπτυξιακή στρατηγική για την ΕΕ για την ερχόμενη δεκαετία η «Ευρώπη 2020». Ένας από τους στόχους της στρατηγικής είναι και η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Έχει τεθεί ως στόχος, ο πληθυσμός που βρίσκεται στη φτώχεια ή/και τον κοινωνικό αποκλεισμό να μειωθεί στην ΕΕ κατά 20 εκατομμύρια στη δεκαετία που διανύουμε.

B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΦΤΩΧΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Η ΕΕ έχει ως στόχο ολόκληρος ο πληθυσμός της να απολαμβάνει κατά μέσο όρο ψηλού επιπέδου ευημερία και όχι απλά ένα βασικό επίπεδο διαβίωσης όπως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Γι' αυτό και η φτώχεια έχει ορισθεί σε σχέση με το μέσο επίπεδο διαβίωσης μιας συγκεκριμένης κοινωνίας σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Αυτή είναι η σχετική θεώρηση της φτώχειας που δίνει έμφαση στην οικονομική ανισότητα, σε αντίθεση με την απόλυτη φτώχεια που δίνει έμφαση στην οικονομική ανεπάρκεια. Η αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ «Ευρώπη 2020» προχωρεί ακόμη παραπέρα και θέλοντας να προάγει ακόμη περισσότερο την κοινωνική συνοχή εκτός από το φαινόμενο της σχετικής φτώχειας μελετά και το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο δείκτης «πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό» αντιστοιχεί στο ποσοστό πληθυσμού που είναι κάτω από το όριο της φτώχειας ή ζει σε νοικοκυριά που έχουν σοβαρή υλική στέρηση ή ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας. Κάθε άτομο υπολογίζεται μόνο μία φορά έστω και αν εμπίπτει σε πέραν του ενός δείκτη.

Η σχετική θεώρηση της φτώχειας απαιτεί τον καθορισμό γραμμής φτώχειας η οποία ορίζεται συνήθως στο 60% του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος¹ του νοικοκυριού, με βάση την τροποποιημένη κλίμακα ισοδυναμίας του ΟΟΣΑ². Για τον υπολογισμό του συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού λαμβάνεται υπόψη το συνολικό καθαρό εισόδημα όλων των μελών του νοικοκυριού, δηλαδή το εισόδημα τους που προκύπτει μετά την

¹ Το διαθέσιμο εισόδημα ορίζεται ως το συνολικό εισόδημα που έλαβε το νοικοκυριό και τα μέλη του την χρονιά που προηγείται του έτους που διεξάγεται η έρευνα μετά την αφαίρεση των φόρων και των εισφορών για κοινωνική ασφάλιση. Ως εισοδήματα θεωρούνται τα εισοδήματα από εργασία, επενδύσεις και περιουσία, κοινωνικές παροχές και συντάξεις. Δεν περιλαμβάνονται μη τακτικά εισοδήματα όπως κέρδη από λαχεία, εφάπαξ ποσά από ασφάλειες, εισοδήματα από πωλήσεις περιουσίας.

² Για την ομοιόμορφη ανάλυση του μεγέθους των νοικοκυριών χρησιμοποιείται το ισοδύναμο ενήλικα μέγεθος. Συντελεστής στάθμισης 1 για τον πρώτο ενήλικα, 0,5 για άτομα πάνω των 13 και 0,3 για παιδιά 13 ετών και κάτω.

αφαίρεση των φόρων και των εισφορών για κοινωνική ασφάλιση καθώς και των τακτικών βοηθειών προς άλλα νοικοκυριά. Το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα κάθε νοικοκυριού υπολογίζεται διαιρώντας το συνολικό καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού με το ισοδύναμο μέγεθος του.

Με τον όρο σοβαρή υλική στέρηση εννοούμε τον πληθυσμό που στερείται λόγω οικονομικών δυσκολιών τουλάχιστο τέσσερα από τα ακόλουθα αγαθά και υπηρεσίες:

1. καθυστέρηση στην αποπληρωμή πάγιων λογαριασμών (ρεύμα, νερό κ.λπ.), ενοίκιο ή δόσεις δανείων κύριας κατοικίας ή δόσεις άλλων δανείων
2. οικονομική αδυναμία για πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών
3. οικονομική αδυναμία στην αντιμετώπιση έκτακτων αλλά αναγκαίων δαπανών
4. οικονομική αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση
5. οικονομική αδυναμία για διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη μέρα ένα γεύμα με κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι (ή ισοδύναμο χορτοφαγικό γεύμα)
6. οικονομική αδυναμία να διαθέτουν αυτοκίνητο
7. οικονομική αδυναμία να διαθέτουν τηλέφωνο
8. οικονομική αδυναμία να διαθέτουν έγχρωμη τηλεόραση
9. οικονομική αδυναμία να διαθέτουν πλυντήριο ρούχων.

Πληθυσμός που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας είναι το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 0-59 που ζει σε νοικοκυριά στα οποία οι ενήλικες εργάζονται λιγότερο από το 20% της συνολικής εργασίας που θα μπορούσαν να είχαν εργαστεί τον προηγούμενο χρόνο.

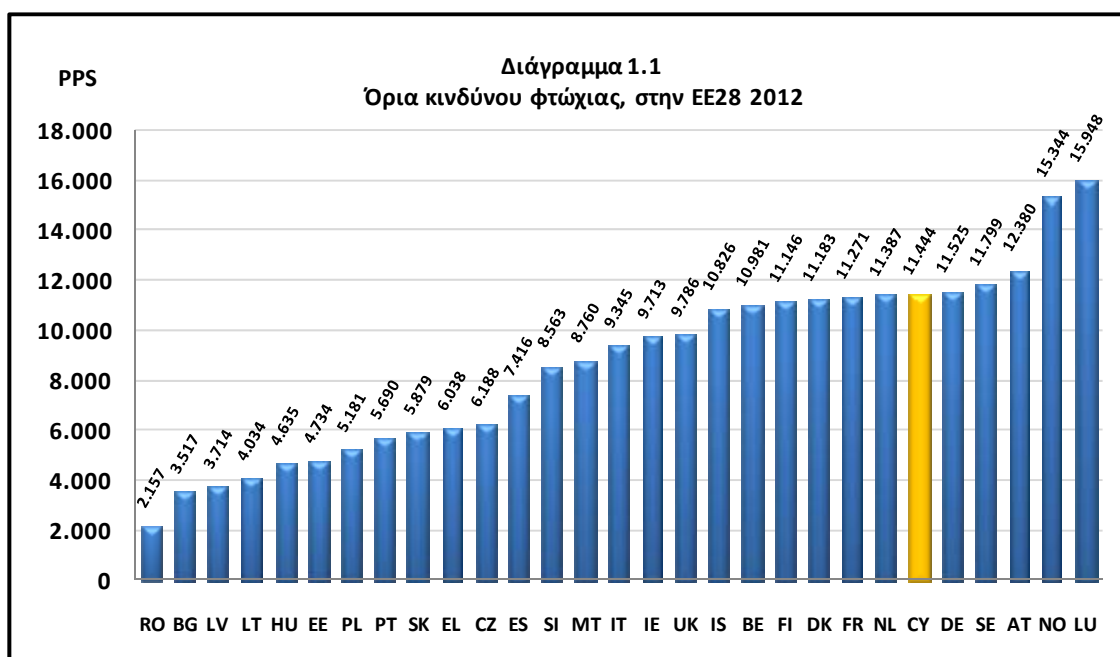
Τα στοιχεία του 2010, 2011 και 2012 έχουν αναθεωρηθεί με βάση τα αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού, 2011.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Όρια κινδύνου φτώχειας

Από τα στοιχεία της Έρευνας του 2013 προκύπτει ότι το χρηματικό όριο κινδύνου φτώχειας στην Κύπρο ανερχόταν στο ετήσιο ποσό των €9.524 (10.896 PPS³) ανά άτομο και σε €20.001 (22.881 PPS) για νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά κάτω των 14 ετών. Τα αντίστοιχα στοιχεία με βάση την Έρευνα του 2012 ήταν €10.156 (11.429 PPS) και €21.328 (24.000 PPS).

Στην ΕΕ⁴ όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1.1, η χώρα με το ψηλότερο χρηματικό όριο κινδύνου φτώχειας ανά άτομο ήταν το Λουξεμβούργο με ετήσια ποσά €19.668 (15.948 PPS) για το 2012 και €19.523 (15.961 PPS) για το 2011. Η χώρα με το χαμηλότερο όριο κινδύνου φτώχειας ανά άτομο ήταν η Ρουμανία τόσο το 2012 όσο και το 2011 με ετήσιο ποσό €1.270 (2.157 PPS).

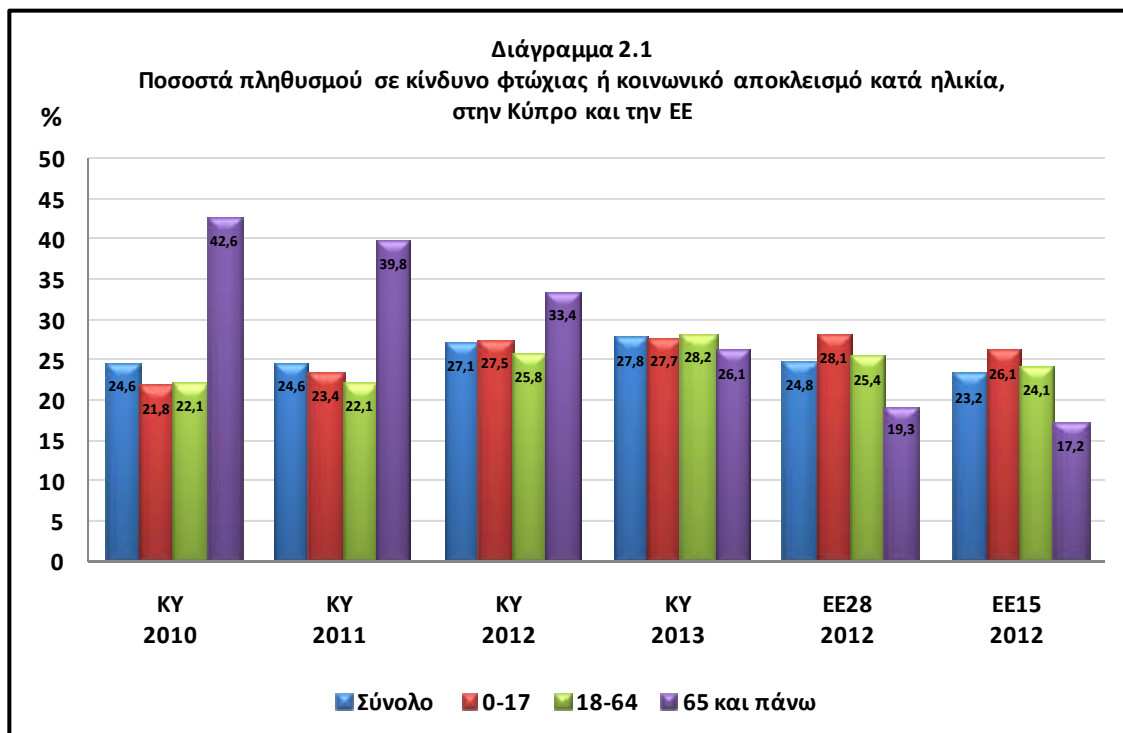

³ PPS είναι τεχνητή νομισματική μονάδα, που εκφράζει τις ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης για σκοπούς συγκρισιμότητας των χωρών μελών.

⁴ ΕΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση με τα 28 κράτη μέλη (ΕΕ28)

2. Ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό

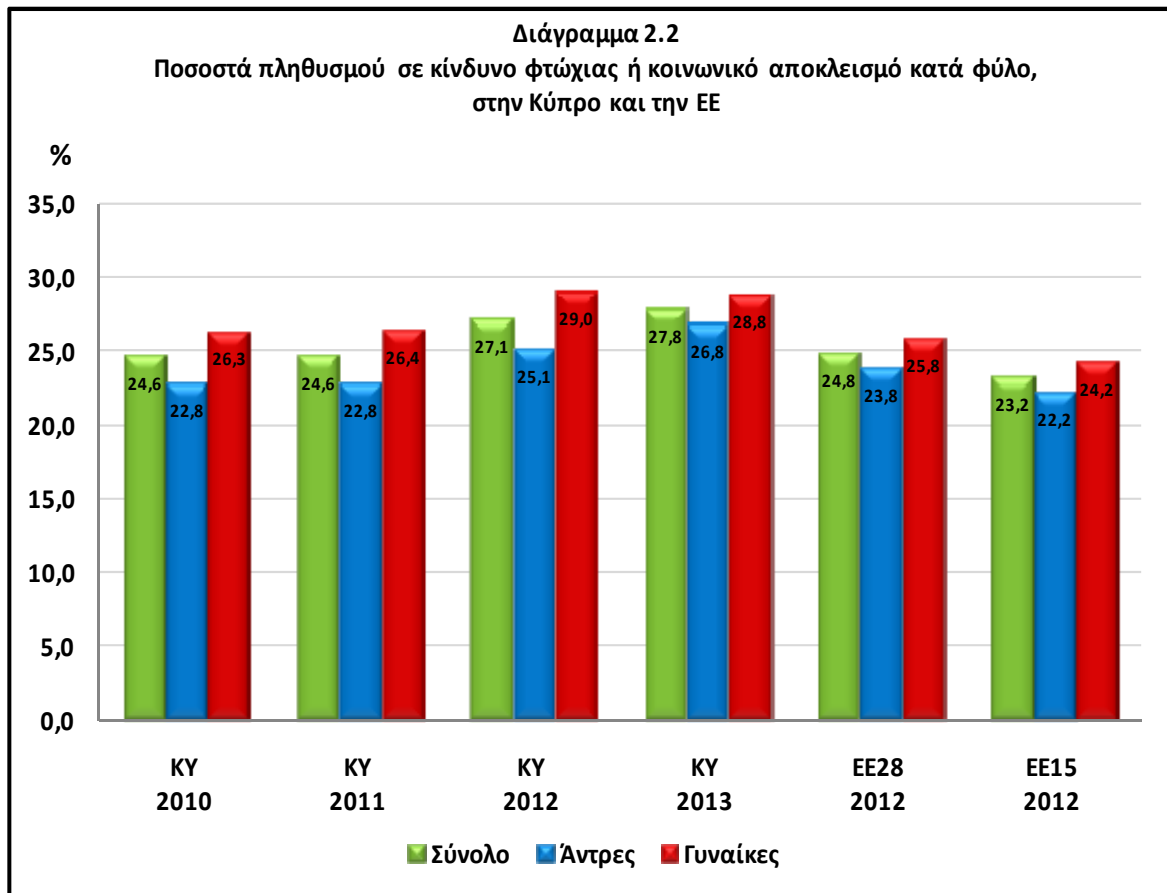
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του 2013, ποσοστό 27,8% του πληθυσμού βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (240.000 άτομα) σε σχέση με 27,1% το 2012 (234.000 άτομα). Το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ για το 2012 ήταν 24,8%.

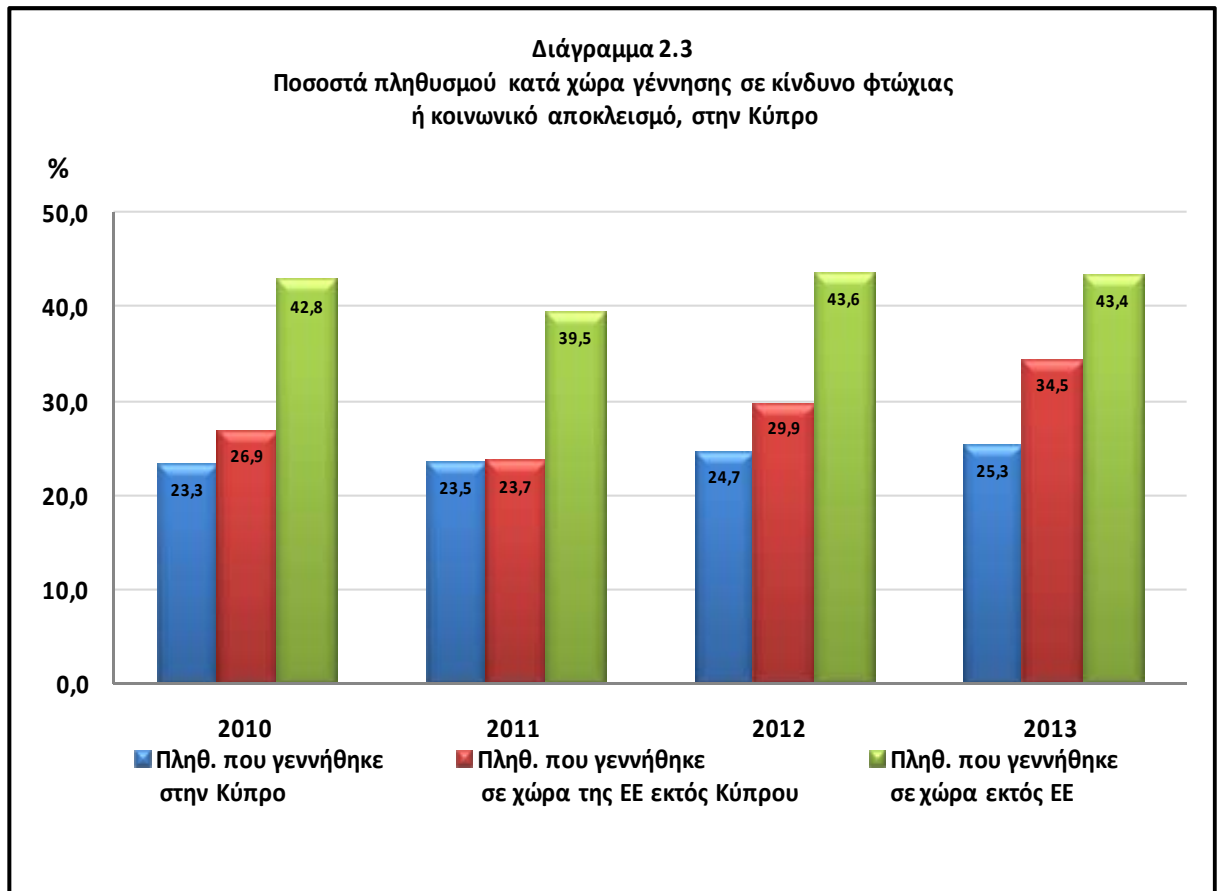
Η πιο ευάλωτη ομάδα στην Κύπρο, ήταν μέχρι και το 2012 αυτή των ατόμων ηλικίας 65 χρονών και πάνω. Κατά το 2013 τα δεδομένα ανατράπηκαν και τα άτομα ηλικίας 65 χρονών και πάνω είχαν το χαμηλότερο ποσοστό, 26,1%. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι από το τέλος του 2011 και μετά άρχισε σταδιακά να μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού (των εργαζομένων). Αποτέλεσμα αυτού ήταν να μειωθεί για πρώτη φορά το χρηματικό όριο κινδύνου φτώχειας (από €10.156 το 2012 σε €9.524 το 2013). Παρόλο που τα εισοδήματα του εργαζόμενου πληθυσμού μειώθηκαν, τα εισοδήματα των συνταξιούχων παρέμειναν σταθερά με αποτέλεσμα αυτή η μερίδα του πληθυσμού να εμφανίζει μια «σχετική βελτίωση» σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες.

Η πιο ευάλωτη ομάδα κατά το 2013 ήταν τα άτομα ηλικίας 18-64 που το ποσοστό τους από 25,8% που ήταν το 2012 ανέβηκε στο 28,2%. Στην ΕΕ το 2012, η πιο ευάλωτη ομάδα ήταν τα παιδιά με ποσοστό, 28,1% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Κύπρο ήταν 27,5%.

Συγκρίνοντας τα ποσοστά κατά φύλο φαίνεται ότι οι γυναίκες είναι σε δυσμενέστερη θέση από τους άντρες τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ. Τα ποσοστά των γυναικών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό είναι ψηλότερα από αυτά των αντρών. Συγκεκριμένα, για το 2013 το ποσοστό αυτό ήταν 28,8% σε σχέση με 26,8% για τους άντρες. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην ΕΕ για το 2012 ήταν 25,8% για τις γυναίκες και 23,8% για τους άντρες.

Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζονται τα ποσοστά του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό που ζει στην Κύπρο κατά χώρα γέννησης. Τα ψηλότερα ποσοστά αντιστοιχούν στον πληθυσμό που ζει στην Κύπρο αλλά έχει γεννηθεί σε τρίτες χώρες εκτός ΕΕ. Συγκεκριμένα, το 2013 το ποσοστό αυτό ήταν 43,4% σε σχέση με 25,3% που αντιστοιχεί στον πληθυσμό που γεννήθηκε στην Κύπρο.

Ο δείκτης σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, όπως έχει αναφερθεί έχει τρεις συνιστώσες, τον κίνδυνο φτώχειας, την σοβαρή υλική στέρηση και τον δείκτη πολύ χαμηλής έντασης εργασίας.

Στο Διάγραμμα 2.4 φαίνονται αναλυτικά τα ποσοστά για την κάθε συνιστώσα του δείκτη σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό.

Από το 15,3% του πληθυσμού που βρισκόταν **κάτω από το όριο της φτώχειας**

- το 8% βρισκόταν αποκλειστικά και μόνο κάτω από το όριο φτώχειας χωρίς να βιώνει ούτε σοβαρή υλική στέρηση ούτε πολύ χαμηλό δείκτη εργασίας
- το 4,0% ζούσε σε νοικοκυριά που ήταν και κάτω από το όριο φτώχειας αλλά και με σοβαρή υλική στέρηση
- το 1,4% ζούσε σε νοικοκυριά που ήταν και κάτω από το όριο φτώχειας αλλά και με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας
- το 2,0% ζούσε σε νοικοκυριά που βίωνε και τις 3 συνιστώσες σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό. Δηλαδή, ζούσε και κάτω από το όριο της φτώχειας, και με σοβαρή υλική στέρηση και με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας

Από το 16,1% του πληθυσμού που ζούσε σε νοικοκυριά **με σοβαρή υλική στέρηση**

- το 9,4% ζούσε αποκλειστικά και μόνο σε νοικοκυριά με σοβαρή υλική στέρηση χωρίς να βρίσκεται κάτω από το όριο φτώχειας, ούτε σε νοικοκυριά με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας
- το 4,0% βρισκόταν σε σοβαρή υλική στέρηση αλλά και κάτω από το όριο της φτώχειας
- το 0,8% ζούσε σε νοικοκυριά με σοβαρή υλική και με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας
- το 2,0% ζούσε σε νοικοκυριά με σοβαρή υλική , με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας και κάτω από το όριο φτώχειας

Από το 6,5% του πληθυσμού που ζούσε σε νοικοκυριά **με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας**

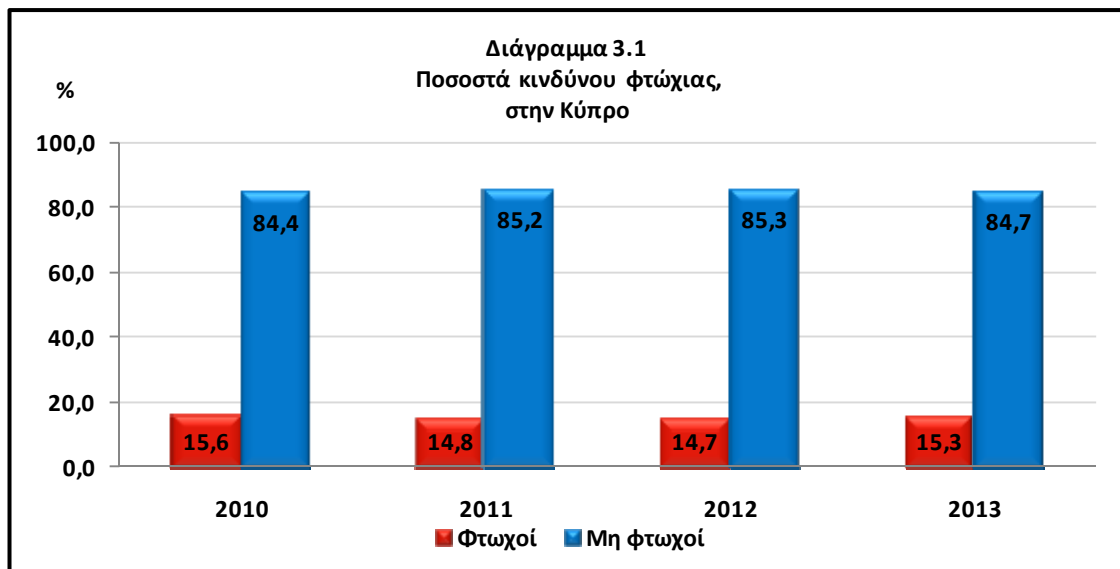
- το 2,3% του πληθυσμού βρισκόταν σε νοικοκυριά που είχαν αποκλειστικά και μόνο πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας χωρίς να είναι κάτω από το όριο φτώχειας ή να βιώνει σοβαρή υλική στέρηση
- το 1,4% βρισκόταν σε νοικοκυριά με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας αλλά και κάτω από το όριο φτώχειας
- το 0,8% ζούσε σε νοικοκυριά με χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας αλλά και με σοβαρή υλική στέρηση
- το 2,0% ήταν σε νοικοκυριά που βίωνε και τις 3 συνιστώσες του δείκτη σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό.

Στις ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για κάθε συνιστώσα του δείκτη κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ξεχωριστά.

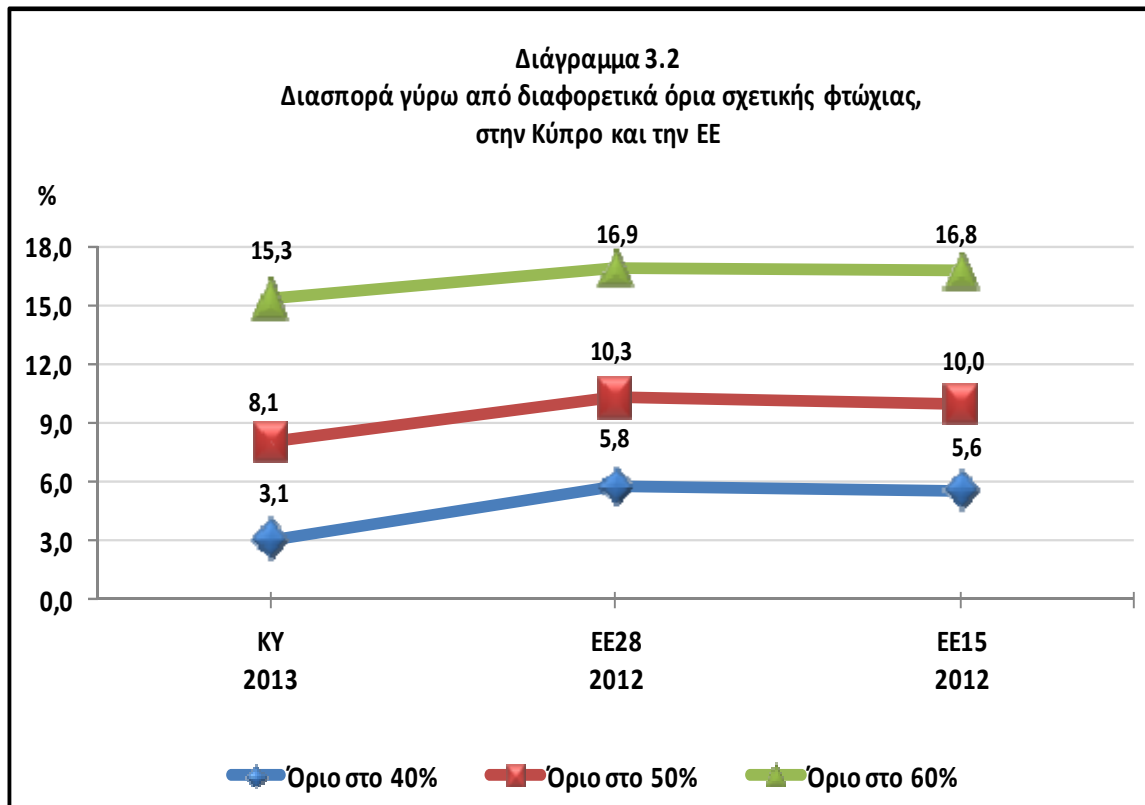
3. Ποσοστά πληθυσμού κάτω από το όριο κινδύνου φτώχειας

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του 2013, ποσοστό 15,3 % του πληθυσμού της Κύπρου διέμενε σε νοικοκυριά με εισόδημα κάτω του ορίου φτώχειας δηλαδή κάτω από €9.524 ανά άτομο. Το 2012 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 14,7% και το όριο ήταν €10.156 ανά άτομο. Στην ΕΕ τα αντίστοιχα ποσοστά κινδύνου φτώχειας ήταν 16,9% τόσο το 2012 όσο και το 2011. Τα πιο πάνω ποσοστά για την Κύπρο αντιστοιχούν σε πληθυσμό 132.199 ατόμων για το 2013 και 126.736 ατόμων το 2012.

Ο κίνδυνος φτώχειας υπολογίζεται συνήθως στο 60% του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Υπάρχουν όμως και εναλλακτικές γραμμές που μπορούν να οριστούν στο 40% ή στο 50% του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας για την Κύπρο στο 40% και 50% του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος για το 2013 ήταν 3,1% και 8,1% αντίστοιχα, ενώ το 2012 τα ποσοστά ήταν 3,2% (στο όριο του 40%) και 8,0% (στο όριο του 50%).

Στο Διάγραμμα 3.2 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία του 2013 για την Κύπρο και του 2012 για την ΕΕ15 και ΕΕ28.

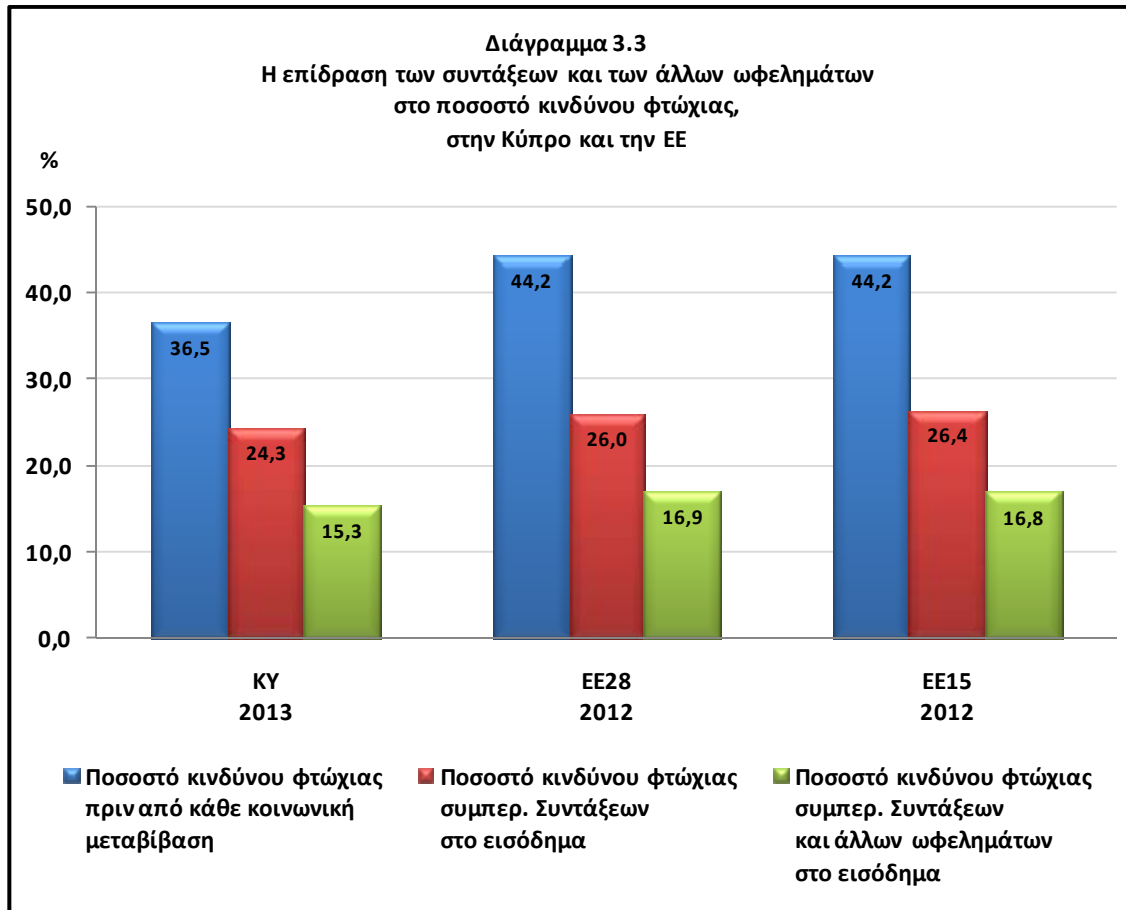

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το πώς οι κοινωνικές παροχές⁵ καθώς και οι συντάξεις επιδρούν πάνω στο μέσο συνολικό εισόδημα των νοικοκυριών και κατ' επέκταση στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν από κάθε κοινωνική μεταβίβαση ήταν 36,5% το 2013. Μετά από τη συμπερίληψη των συντάξεων γήρατος και χηρείας το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 24,3% και μετά από τη συμπερίληψη και των υπόλοιπων κοινωνικών παροχών το ποσοστό μειώθηκε ακόμα περισσότερο στο 15,3%. Τα αντίστοιχα ποσά για το 2012 ήταν 34,2%, 23,5% και 14,7%.

Επομένως οι κοινωνικές μεταβιβάσεις επιδρούν θετικά στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας. Το 2013, μείωσαν το ποσοστό αυτό κατά 21 ποσοστιαίες μονάδες (12 λόγω συντάξεων και 9 λόγω των υπόλοιπων κοινωνικών παροχών) και το 2012 κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες (11 λόγω συντάξεων και 9 λόγω των υπόλοιπων κοινωνικών παροχών).

⁵ Κοινωνικές παροχές: Δημόσιο βοήθημα, επίδομα αναπηρίας, επίδομα τέκνου, επίδομα μάνας, επίδομα μητρότητας, επίδομα φροντίδας ηλικιωμένων κ.λπ.

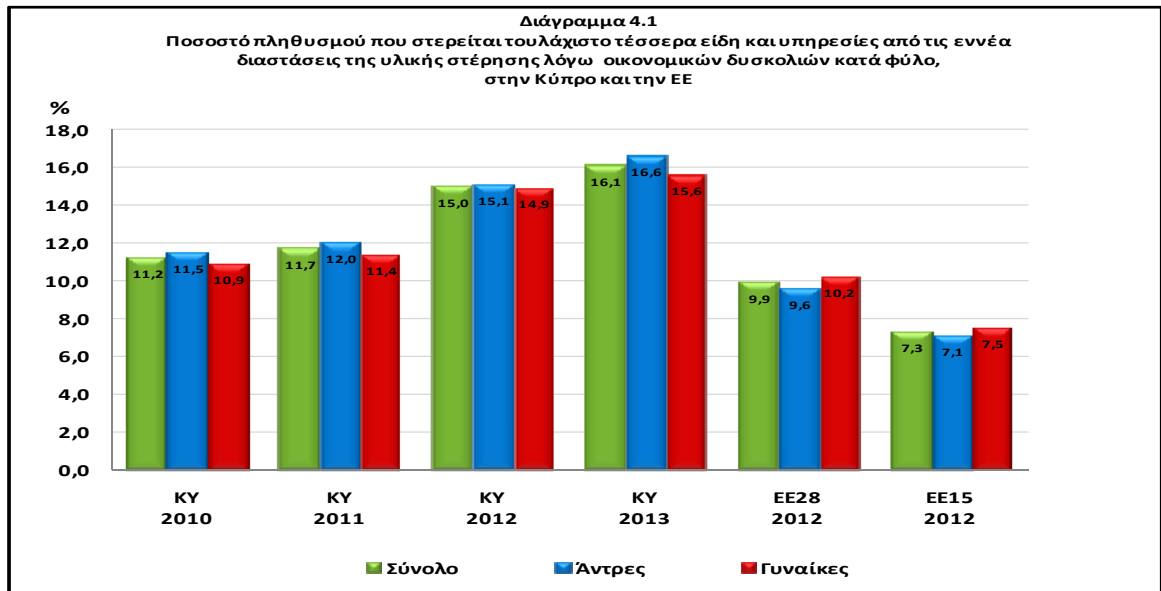
Η επίδραση των συντάξεων και των κοινωνικών παροχών στην ΕΕ είναι πολύ πιο εμφανής. Συγκεκριμένα, για το 2012 το ποσοστό κινδύνου φτώχειας από 44,2% μειώνεται στο 16,9% με τις συντάξεις να μειώνουν το ποσοστό κατά 18 ποσοστιαίες μονάδες και οι υπόλοιπες κοινωνικές παροχές κατά 9 μονάδες (σύνολο κατά 27 ποσοστιαίες μονάδες).

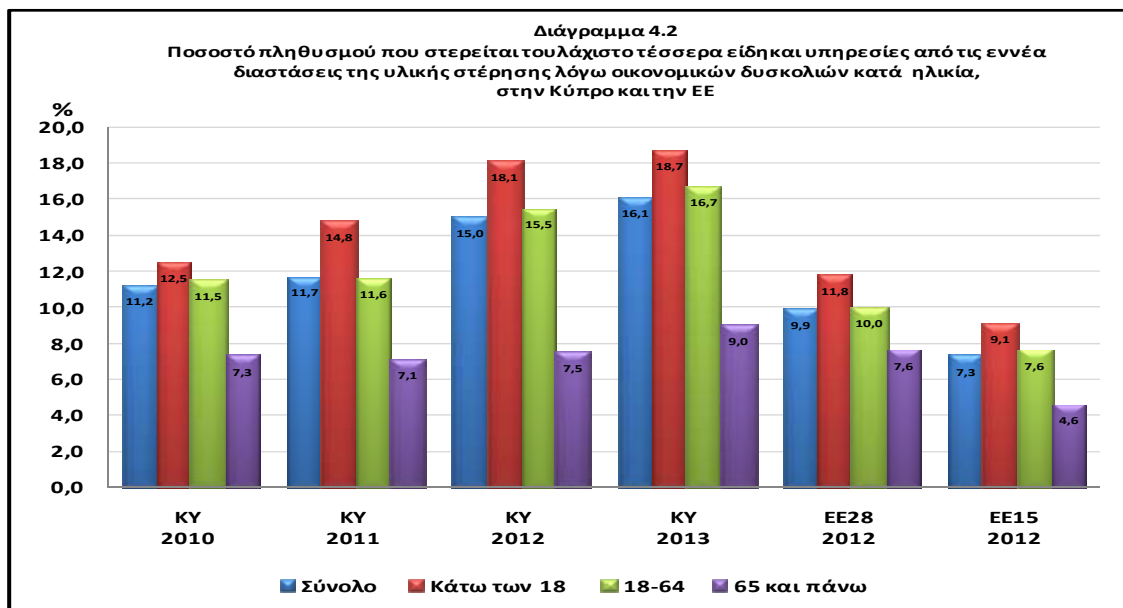
4. Σοβαρή Υλική Στέρηση

Το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού όπως αυτό ορίζεται από την EUROSTAT έχει δύο συνιστώσες αυτή της σοβαρής υλικής στέρησης και της πολύ χαμηλής έντασης εργασίας. Η σοβαρή υλική στέρηση παρουσιάζει τον πληθυσμό που ζει σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες σε, τουλάχιστον, τέσσερις από τις εννέα, συνολικά, διαστάσεις της υλικής στέρησης (βλέπε διαστάσεις στην ενότητα Β). Για το 2013 το 16,1% του πληθυσμού βρισκόταν σε σοβαρή υλική στέρηση (139.000 άτομα) σε σχέση με 15,0% το 2012 (129.000). Το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ για το 2012 ήταν 9,9% που είναι χαμηλότερο από αυτό της Κύπρου.

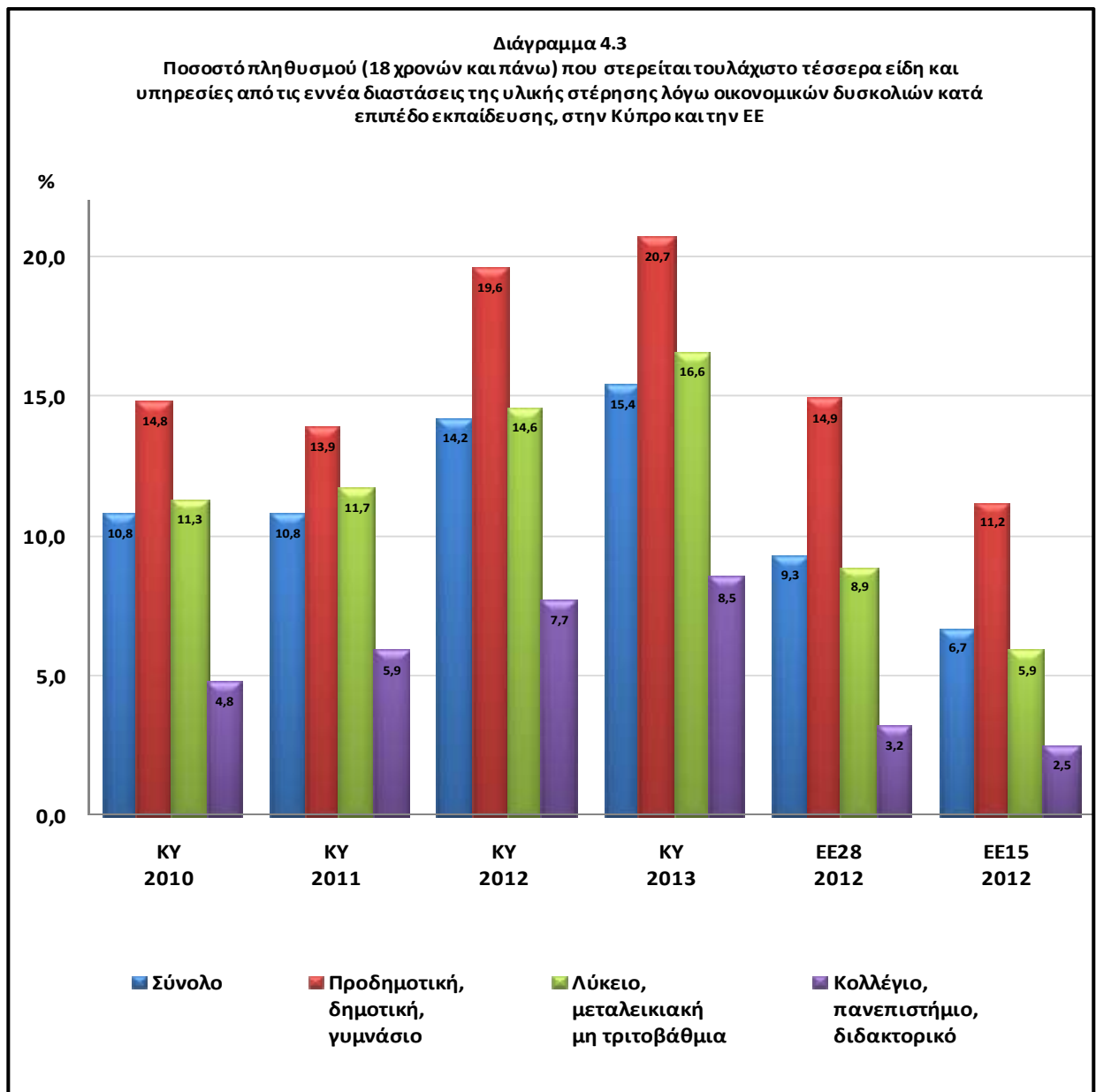
Από το Διάγραμμα 4.1, που αφορά στη σοβαρή υλική στέρηση, φαίνεται ότι στην Κύπρο οι άντρες βρίσκονται σε κάπως δυσμενέστερη θέση από ότι οι γυναίκες. Στην ΕΕ συμβαίνει το αντίθετο δηλαδή, οι γυναίκες είναι σε δυσμενέστερη θέση από ότι οι άντρες.

Εξετάζοντας τα ποσοστά του πληθυσμού, που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες σε τουλάχιστον τέσσερις από τις εννέα διαστάσεις της υλικής στέρησης, κατά ηλικία βλέπουμε ότι το 2013 αλλά και το 2012, η πιο ευάλωτη ομάδα είναι τα παιδιά κάτω των 18 χρονών, τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2013 και 2012 στην Κύπρο ήταν 18,7% και 18,1%, ενώ στην ΕΕ για το 2012 ήταν στο 11,8%.

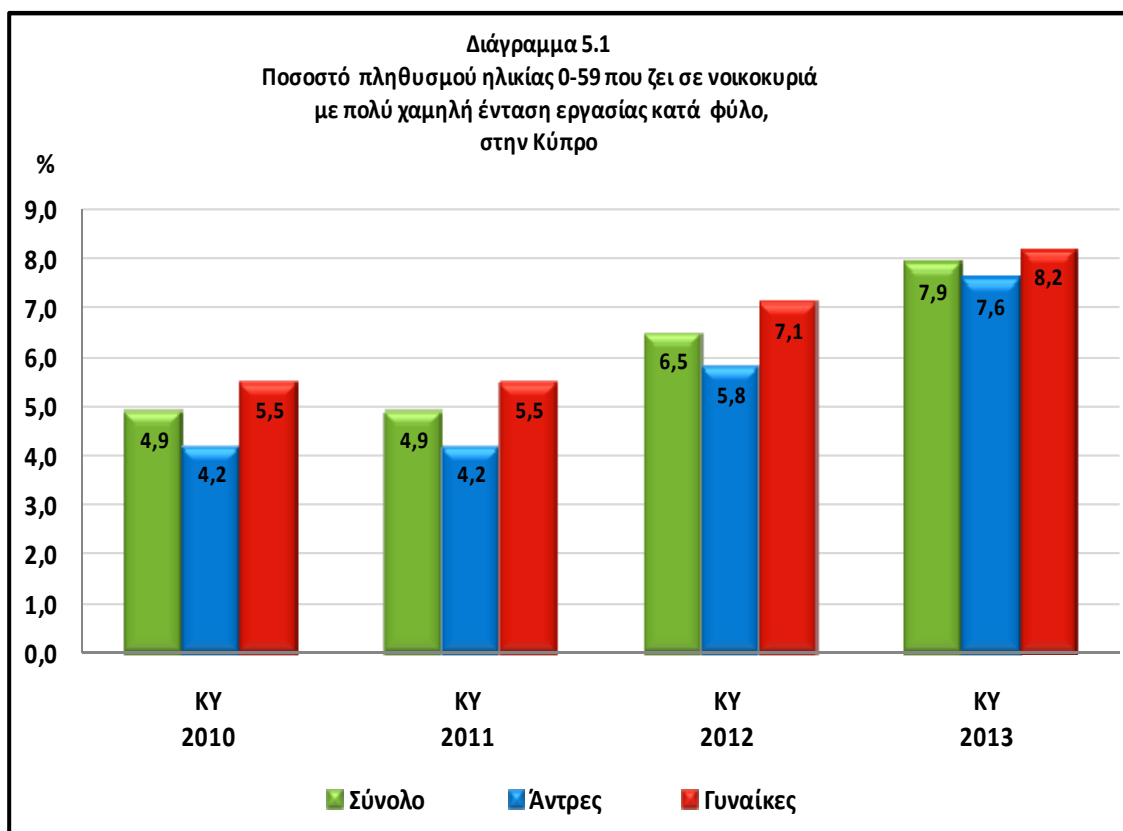

Στο Διάγραμμα 4.3 παρουσιάζονται τα ποσοστά του πληθυσμού ηλικίας 18 χρονών και πάνω, σε σχέση με το φαινόμενο της σοβαρής υλικής στέρησης και το επίπεδο εκπαίδευσης. Όπως θα αναμενόταν άτομα με ψηλότερο μορφωτικό επίπεδο έχουν χαμηλότερα ποσοστά σε σχέση με τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Συγκεκριμένα, το 2013 ποσοστό 20,7% του πληθυσμού με πρωτοβάθμια ή γυμνασιακή μόρφωση, αντιμετώπιζε οικονομικές δυσκολίες στις τέσσερις, από τις εννέα διαστάσεις της υλικής στέρησης σε σύγκριση, με 8,5% των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η ίδια τάση επικρατεί και στην ΕΕ όπου το 2012 τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 14,9% και 3,2%.

5. Πληθυσμός που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας

Η δεύτερη συνιστώσα του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού όπως ήδη έχει αναφερθεί προηγουμένως είναι το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 0-59 που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας. Η ένταση εργασίας του νοικοκυριού ορίζεται ως ο λόγος του συνόλου των μηνών που όλα τα μέλη του νοικοκυριού, ηλικίας 18-64 χρονών (εξαιρουμένων των εξαρτημένων παιδιών), εργάστηκαν τον προηγούμενο χρόνο, ως προς το σύνολο των μηνών που θεωρητικά θα έπρεπε να είχαν εργαστεί. Αν το αποτέλεσμα αυτό είναι μικρότερο ή ίσο του 20% τότε το νοικοκυριό θεωρείται ότι έχει πολύ χαμηλό δείκτη εργασίας. Για την Κύπρο το ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 0-59, που ζούσε σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλό δείκτη έντασης εργασίας το 2013 ήταν 7,9% και για την ΕΕ το 2012 ήταν 10,5%. Τα ποσοστά κατά φύλο στην Κύπρο, καταδεικνύουν ότι οι γυναίκες είναι σε δυσμενέστερη θέση από τους άντρες.

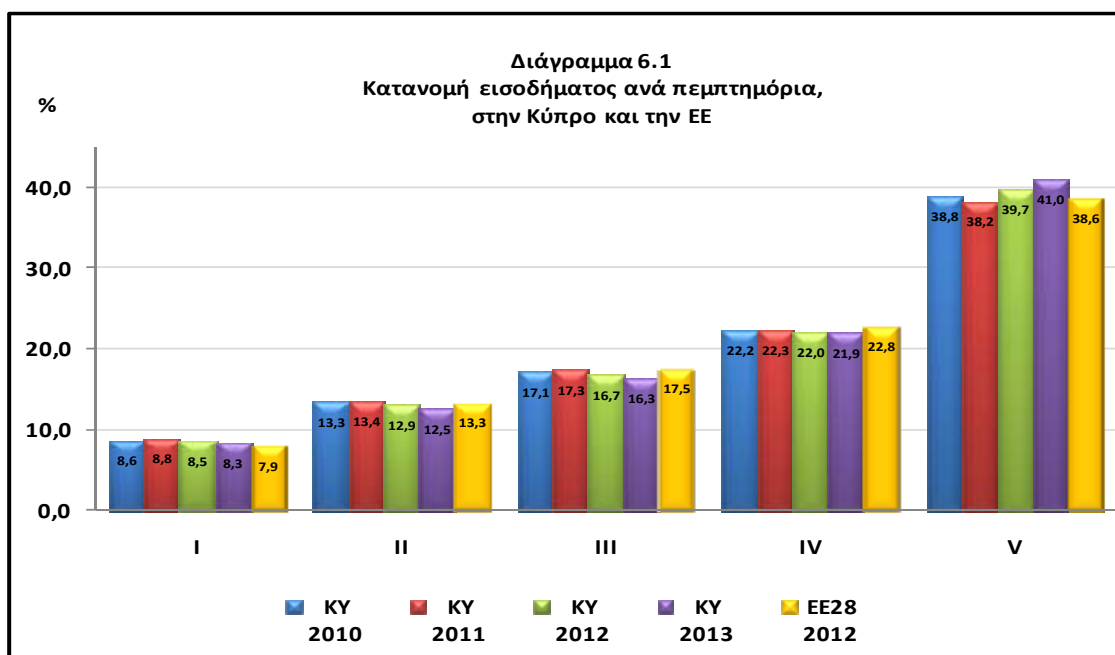

6. Οικονομική ανισότητα

Τα στοιχεία και η ανάλυση που ακολουθούν βοηθούν στη μελέτη της κατανομής του εισοδήματος και κατ' επέκταση στη μελέτη της οικονομικής ανισότητας. Να αναφέρουμε ότι το μέσο ετήσιο καθαρό διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού το 2013 ήταν €35.106 και το αντίστοιχο ποσό το 2012 ήταν €36.480. Η οικονομική ανισότητα εκφράζεται, κυρίως, με το δείκτη κατανομής εισοδήματος σε πεμπτημόρια (S80/S20) και το δείκτη κατανομής εισοδήματος, συντελεστής Gini.

6.1. Συντελεστής S80/S20

Η κατανομή των εισοδημάτων ανά πεμπτημόρια πληθυσμού γίνεται χωρίζοντας τον πληθυσμό σε 5 ομάδες ίσου μεγέθους. Στη συνέχεια εξετάζουμε το μερίδιο του συνολικού εισοδήματος⁶ της κάθε ομάδας ως προς το σύνολο των εισοδημάτων ολόκληρου του πληθυσμού. Στο πρώτο πεμπτημόριο, δηλαδή το 20% του φτωχότερου πληθυσμού, κατανεμήθηκε το 2013 το 8,3% του συνολικού εισοδήματος σε σύγκριση με 8,5% το 2012. Τα αντίστοιχα αποτελέσματα για το 20% του πλουσιότερου πληθυσμού (5ο πεμπτημόριο) ήταν 41,0% το 2013 και 39,7% το 2012. Το 2012, τα αντίστοιχα ποσοστά για την ΕΕ ήταν 7,9% και 38,6%.

Με βάση την πιο πάνω κατανομή ο δείκτης S80/S20, που εξετάζει το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού προς το εισόδημα του φτωχότερου 20% του πληθυσμού, ήταν το 2013 4,9. Δηλαδή το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του

⁶ Εισόδημα αναφέρεται στο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα

πληθυσμού ήταν 4,9 φορές ψηλότερο από το εισόδημα του φτωχότερου 20% του πληθυσμού. Το 2012 ο ίδιος δείκτης ήταν 4,7. Για την ΕΕ το 2012 ο δείκτης S80/S20 ήταν 5,1.

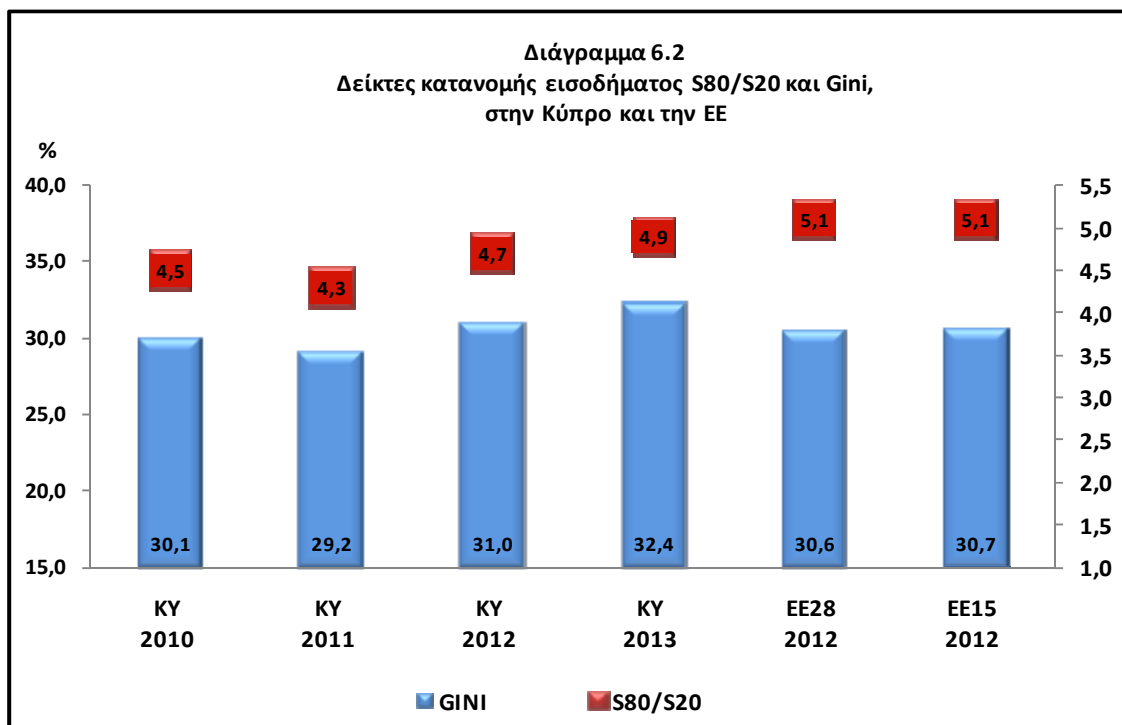
6.2. Συντελεστής Gini

Ενώ ο δείκτης S80/S20 επηρεάζεται από αλλαγές μόνο στο 1ο και 5ο πεμπτημόριο, ο συντελεστής Gini επηρεάζεται από τη συνολική κατανομή του εισοδήματος και επομένως μας δίνει μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα.

Για επεξήγηση του Gini: αν επικρατεί πλήρης ισότητα (δηλαδή, όλα τα άτομα έχουν το ίδιο εισόδημα) τότε ο συντελεστής Gini είναι 0, ενώ αν υπάρχει πλήρης ανισότητα (δηλαδή, όλο το εθνικό εισόδημα είναι συγκεντρωμένο στα χέρια ενός ατόμου) τότε ο συντελεστής θα είναι 1. Αν ο συντελεστής Gini είναι 0,40, αυτό σημαίνει ότι αν πάρουμε 2 τυχαία άτομα, τότε αναμένουμε ότι το εισόδημα τους θα διαφέρει κατά 40% του μέσου όρου.

Από την Έρευνα του 2013 για την Κύπρο ο συντελεστής Gini υπολογίστηκε στο 32,4% και το 2012 στο 31,0%. Στην ΕΕ15 οι αντίστοιχοι συντελεστές ήταν 30,7% και 30,9% και στην ΕΕ28 30,6% και 30,8%.

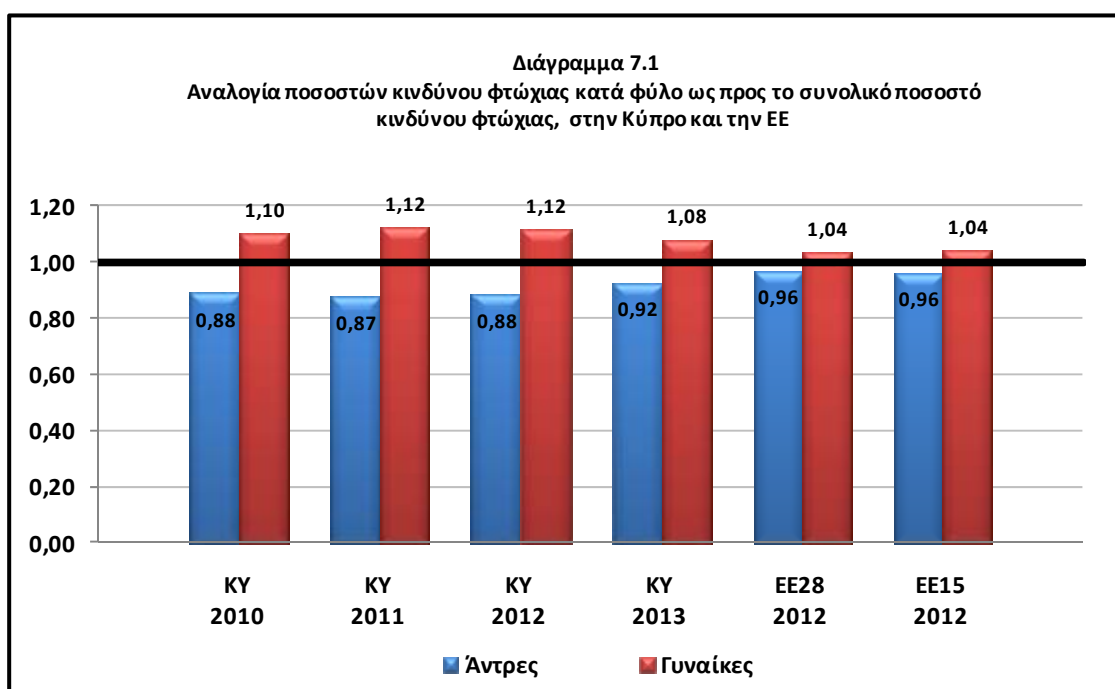
Από το 2011 και μετά, οι δύο συντελεστές ανισότητας παρουσιάζουν αύξηση και επομένως συνεπάγεται ότι η κατανομή των εισοδημάτων στη χώρα γίνεται πιο άνιση.

7. Διαφοροποίηση του κινδύνου φτώχειας κατά φύλο, ηλικία, και ασχολία

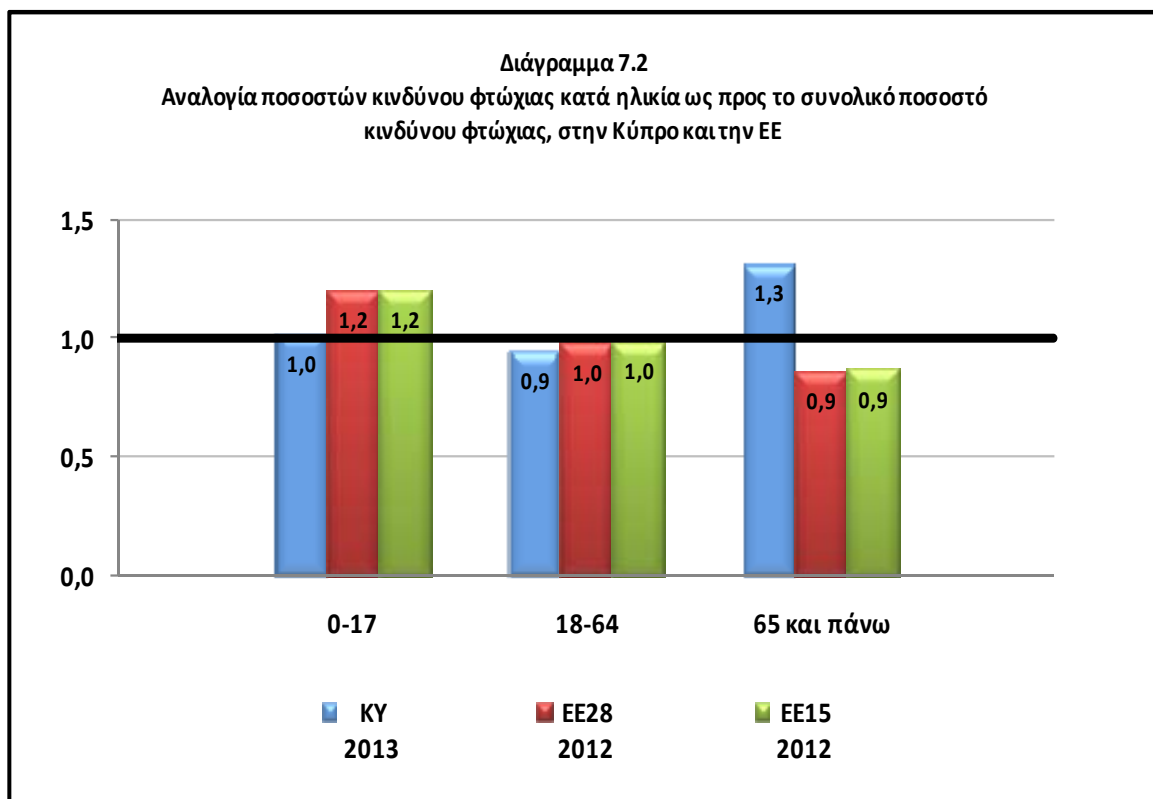
Στα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζεται η διαφοροποίηση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας σε σχέση με διάφορα χαρακτηριστικά του πληθυσμού και των νοικοκυριών. Η βάση για κάθε έτος είναι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας του συνόλου του πληθυσμού. Επομένως για τα έτη 2013 και 2012 το μέτρο σύγκρισης είναι το 15,3% και το 14,7% αντίστοιχα. Η βάση παρουσιάζεται στα σχεδιαγράμματα που ακολουθούν με την οριζόντια γραμμή που τέμνει τον κάθετο άξονα στη μονάδα.

Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας είναι ψηλότερο στις γυναίκες σε σχέση με τους άντρες. Για το 2013, στην Κύπρο, το 16,5% των γυναικών ήταν κάτω από το όριο της φτώχειας ενώ των αντρών το ποσοστό αυτό ανερχόταν στο 14,1%. Για το 2012, το ποσοστό των γυναικών που ήταν κάτω από το όριο της φτώχειας ήταν 16,4% ενώ των αντρών το ποσοστό ήταν 12,9%. Επομένως τόσο κατά το 2013 όσο και το 2012 το ποσοστό κινδύνου φτώχειας στις γυναίκες ήταν κατά 1,1 φορές πιο ψηλό από το ποσοστό κινδύνου φτώχειας του συνολικού πληθυσμού, ενώ στους άντρες ήταν χαμηλότερο κατά 0,9 φορές. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται σε όλη την ΕΕ όπου η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων είναι μικρότερη. Οι αναλογίες αυτές φαίνονται στο Διάγραμμα 7.1.

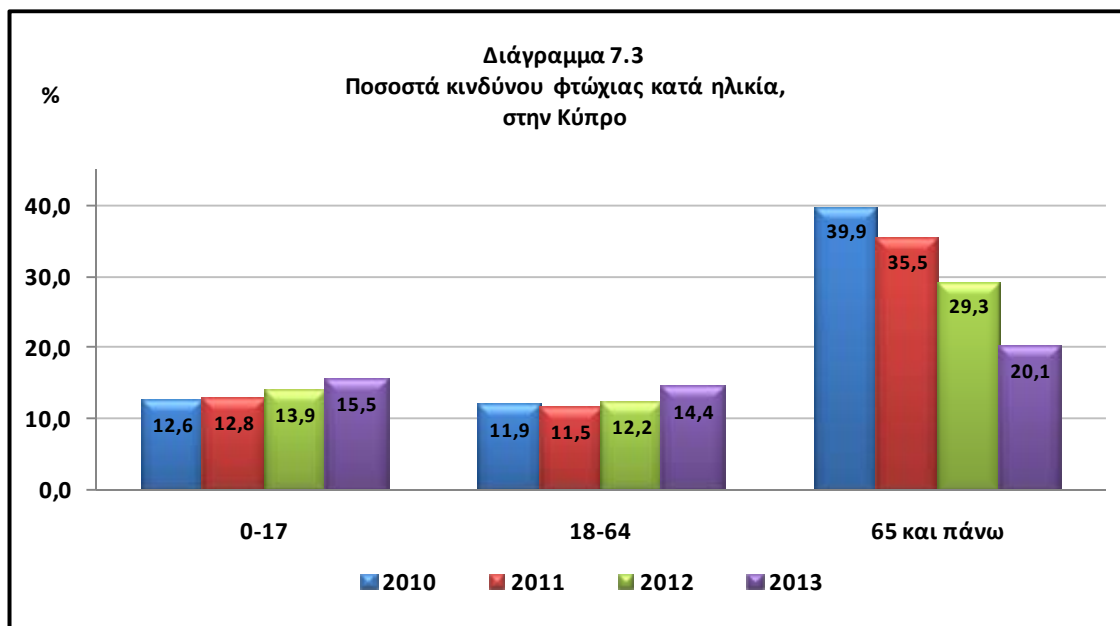

Στα Διαγράμματα 7.2 και 7.3 που ακολουθούν είναι εμφανές ότι στην Κύπρο η πιο ευάλωτη ομάδα πληθυσμού, σε σχέση με το ποσοστό κινδύνου φτώχειας, είναι τα άτομα ηλικίας 65 χρονών και πάνω. Κατά το 2013, το σχετικό ποσοστό της ομάδας αυτής ήταν 20,1%. Παρόλο που η συγκεκριμένη ομάδα παραμένει η πιο ευάλωτη, εντούτοις το ποσοστό της παρουσιάζει μείωση. Τα τέσσερα τελευταία χρόνια ο δείκτης αυτός για τα άτομα 65 χρονών και πάνω, μειώθηκε σχεδόν κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες. Σ' αυτό συνέτεινε τόσο οι αυξήσεις που άρχισαν να δίνονται σταδιακά στους χαμηλοσυνταξιούχους από το 2010, όσο και η σταδιακή μείωση των εισοδημάτων του υπόλοιπου πληθυσμού από το τέλος του 2011 και μετά.

Αντίθετα με το τι συμβαίνει στην Κύπρο, στις χώρες της ΕΕ η πιο ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού είναι τα παιδιά (ηλικίας 0-17).

Στο επόμενο διάγραμμα, παρουσιάζονται τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας στην Κύπρο κατά ηλικία, για τα έτη 2010 μέχρι 2013. Παρατηρούμε ότι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας κατά το 2013 αυξάνεται τόσο στις ηλικίες 0-17 όσο και στις ηλικίες 18-64. Αυτό οφείλεται στη μείωση των εισοδημάτων στις ηλικίες αυτές κατά το 2012 (οικονομικό έτος αναφοράς για την έρευνα του 2013). Αντίθετα, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των ατόμων 65 χρονών και πάνω παρουσιάζει πτωτική τάση και από 39,9% το 2010 πέφτει στο 20,1% το 2013.

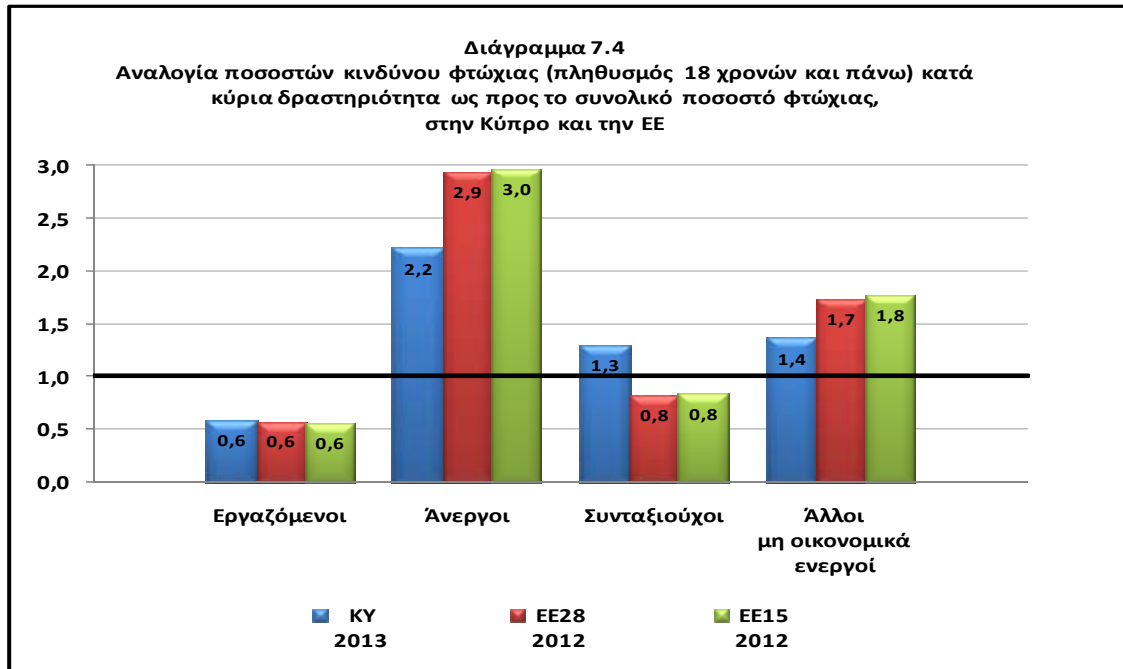

Εξετάζοντας τα ποσοστά του κινδύνου φτώχειας ως προς την κύρια δραστηριότητα των ατόμων, η ομάδα του πληθυσμού με τις λιγότερες πιθανότητες να βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας είναι οι εργαζόμενοι τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ. Συγκεκριμένα το 2013 το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των εργαζομένων ως προς το ποσοστό κινδύνου φτώχειας του συνόλου του πληθυσμού ήταν στο 0,6 τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ.

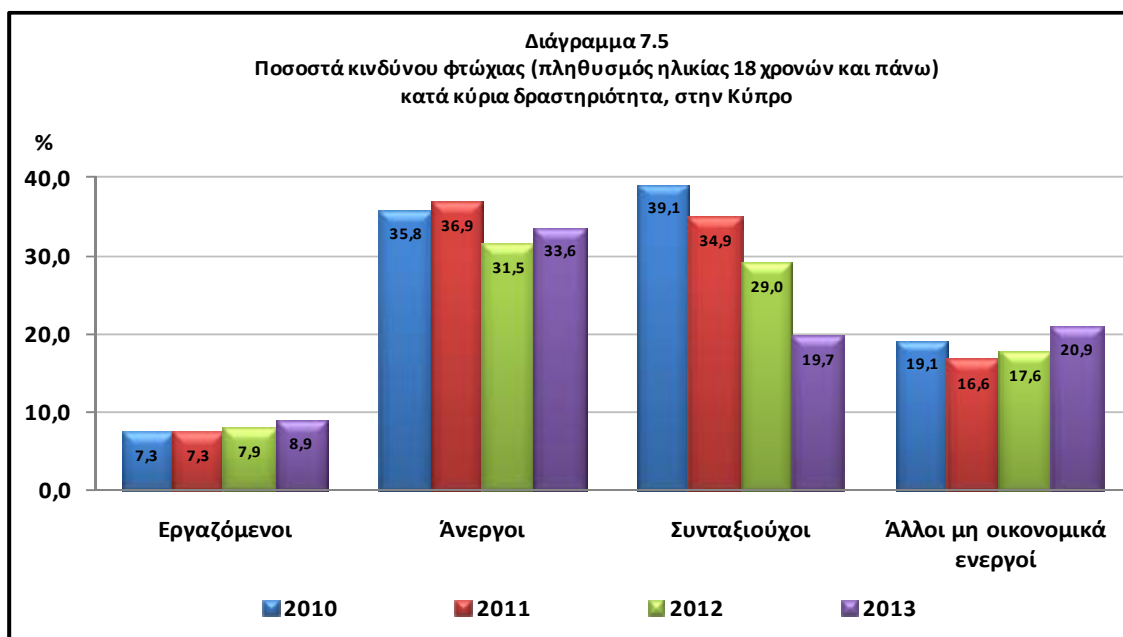
Αντίθετα η ομάδα του πληθυσμού με τη μεγαλύτερη πιθανότητα να βρίσκεται κάτω από το όριο φτώχειας στην Κύπρο είναι οι άνεργοι όπου το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ήταν 2,2 φορές ψηλότερο από το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού. Το πιο πάνω αποτέλεσμα είναι αντίστοιχο με την τάση που επικρατεί στην ΕΕ όπου η ομάδα των ανέργων έχει τη μεγαλύτερη πιθανότητα να βρίσκεται κάτω από το όριο φτώχειας. Στην ΕΕ η ομάδα των συνταξιούχων⁷ είναι σε καλύτερη θέση από τις ομάδες των ανέργων και των άλλων μη οικονομικά ενεργών ατόμων. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των συνταξιούχων το 2012 στην ΕΕ ήταν 0,8 φορές χαμηλότερο

⁷ Συνταξιούχοι είναι όλα τα άτομα που τους περισσότερους μήνες του έτους αναφοράς λάμβαναν κάποιου είδους σύνταξη (ανεξαρτητής ηλικίας) είτε είναι σύνταξη γήρατος, είτε είναι σύνταξη χηρείας, είτε είναι σύνταξη αναπηρίας / ανικανότητας

από το συνολικό ποσοστό κινδύνου φτώχειας, ενώ στην Κύπρο κατά το 2013 ήταν 1,3 ψηλότερο. Οι συνταξιούχοι στην Κύπρο είναι σε χειρότερη θέση από τις ομάδες των εργαζομένων και των άλλων μη οικονομικά ενεργών ατόμων.

Στο Διάγραμμα 7.5 παρουσιάζονται τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας κατά κύρια δραστηριότητα στην Κύπρο για τα έτη 2010 - 2013.

8. Χάσμα κινδύνου φτώχειας

Ο δείκτης αυτός εξετάζει το φαινόμενο της σχετικής φτώχειας σε σχέση με το μέγεθος της έτσι ώστε να μετρηθεί ο βαθμός σοβαρότητας του προβλήματος. Με άλλα λόγια ο δείκτης αυτός μετρά πόσο «φτωχοί» είναι οι φτωχοί και ονομάζεται χάσμα κινδύνου φτώχειας. Στην Κύπρο το 2013, το χάσμα φτώχειας, ως ποσοστό του ορίου φτώχειας ήταν στο 17,7% ενώ το 2012 ήταν 19,0%. Αυτό σημαίνει ότι το 2013, το 50% των ατόμων που βρισκόταν κάτω από το όριο φτώχειας λάμβανε ετήσιο εισόδημα μεγαλύτερο από €7.838⁸ (δηλαδή πέραν από 82,3% του ορίου φτώχειας) ενώ το υπόλοιπο 50% των σχετικά φτωχών το ετήσιο εισόδημα τους ήταν λιγότερο από €7.838. Το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ το 2012 ήταν 23,5%.

9. Κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με το όριο φτώχειας του έτους 2008 συν τον πληθωρισμό 2008-2013

Το χρηματικό όριο φτώχειας όταν αυτό υπολογιστεί με βάση το 2008 (60% του διάμεσου εισοδήματος του 2008 εκφρασμένο σε τιμές του 2013 με βάση τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή) ανέρχεται στις €10.579⁹. Το ποσό αυτό είναι κατά 11% μεγαλύτερο του πραγματικού ορίου φτώχειας που ίσχυε το 2013 (€9.524). Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για το 2013 υπολογιζόμενο με βάση το χρηματικό όριο που προκύπτει από το 2008, αυξάνεται από 15,3% σε 23,3%.

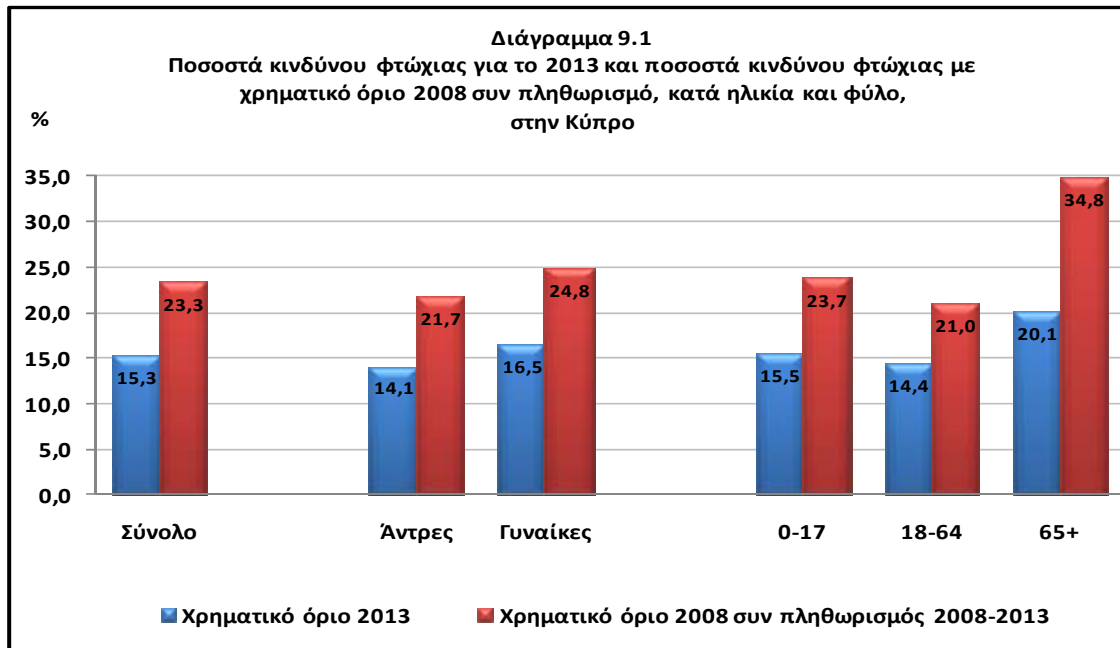
Πιο αναλυτικά, παρατηρείται ότι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τους άντρες αυξάνεται από 14,1% σε 21,7% και για τις γυναίκες από 16,5% σε 24,8% (διάγραμμα 9.1).

Μελετώντας τις διαφοροποιήσεις στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας με βάση τις ηλικίες, παρατηρείται αύξηση περίπου 8 ποσοστιαίων μονάδων στις ηλικίες 0-17, 7 σχεδόν ποσοστιαίων μονάδων στις ηλικίες 18-64 και 15 περίπου ποσοστιαίων μονάδων στις ηλικίες των 65 χρονών και πάνω.

Τα πιο πάνω επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει επιδείνωση στα εισοδήματα του πληθυσμού και κατ'επέκταση στις συνθήκες διαβίωσης.

⁸ Το όριο φτώχειας για την Κύπρο το 2013 ήταν €9.524. Το 82,3% των €9.524 είναι €7.838

⁹ Το όριο φτώχειας το 2008 ήταν €9.614 και ο μέσος ετήσιος δείκτης τιμών καταναλωτή για το 2013 με βάση το 2008 ήταν 110,04. Άρα €9.614*1,1004= €10.579.

10. Δείκτες συνθηκών διαβίωσης και ποιότητα ζωής

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν στοιχεία που αφορούν στον κοινωνικό αποκλεισμό αλλά έχουν ως στόχο να αναλύσουν το φαινόμενο από την άποψη της στέρησης βασικών αγαθών και υπηρεσιών. Βασικά αγαθά και υπηρεσίες που σχετίζονται με τις συνθήκες στέγασης, την ποιότητα ζωής, την υγεία, την εκπαίδευση, την αδυναμία αποπληρωμής δανείων ή αγορών με δόσεις, τις δαπάνες στέγασης, τις δυσκολίες ανταπόκρισης σε ορισμένες πληρωμές κ.λπ. Σκοπός είναι να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής που επικρατεί σήμερα στην Κύπρο, τόσο για το σύνολο του πληθυσμού όσο και για τις ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού που είναι κάτω και πάνω από το όριο φτώχειας.

Μελετώντας τον Πίνακα 10.1 που αφορά στις χρονιές 2010-2013, παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη οικονομική δυσκολία που είχε να αντιμετωπίσει ο πληθυσμός αφορούσε στην πληρωμή μιας βδομάδας διακοπών καθώς και στην αντιμετώπιση εκτάκτων, αλλά αναγκαίων δαπανών. Η μικρότερη οικονομική δυσκολία παρατηρείται στην εξασφάλιση διατροφής που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη μέρα κρέας, ψάρι ή ισοδύναμο χορτοφαγικό γεύμα. Τα αντίστοιχα ποσοστά ανάμεσα στον πληθυσμό που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ήταν πολύ μεγαλύτερα από τα ποσοστά του πληθυσμού εκτός κινδύνου φτώχειας.

Πίνακας 10.1

Ποσοστό πληθυσμού που δήλωσε οικονομική αδυναμία για πληρωμή ορισμένων καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών, στην Κύπρο

Οικονομική αδυναμία για:	Έτος	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
Αντιμετώπιση έκτακτων, αλλά αναγκαίων δαπανών (€835 για το 2010, €870 για το 2011, €849 για το 2012 και €860 για το 2013)	2010	49,9	78,1	44,7
	2011	52,9	86,1	47,1
	2012	50,5	80,7	45,3
	2013	54,3	86,8	48,5
Πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών	2010	47,8	75,2	42,8
	2011	47,6	74,5	43,0
	2012	52,3	80,8	47,4
	2013	56,8	86,5	51,5
Διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή ισοδύναμο χορτοφαγικό γεύμα	2010	4,4	9,2	3,5
	2011	5,2	11,4	4,1
	2012	5,4	13,8	4,0
	2013	7,9	21,8	5,3
Επαρκώς ζεστό σπίτι	2010	27,3	40,1	25,0
	2011	26,6	46,3	23,2
	2012	30,7	50,6	27,2
	2013	30,5	51,0	26,8

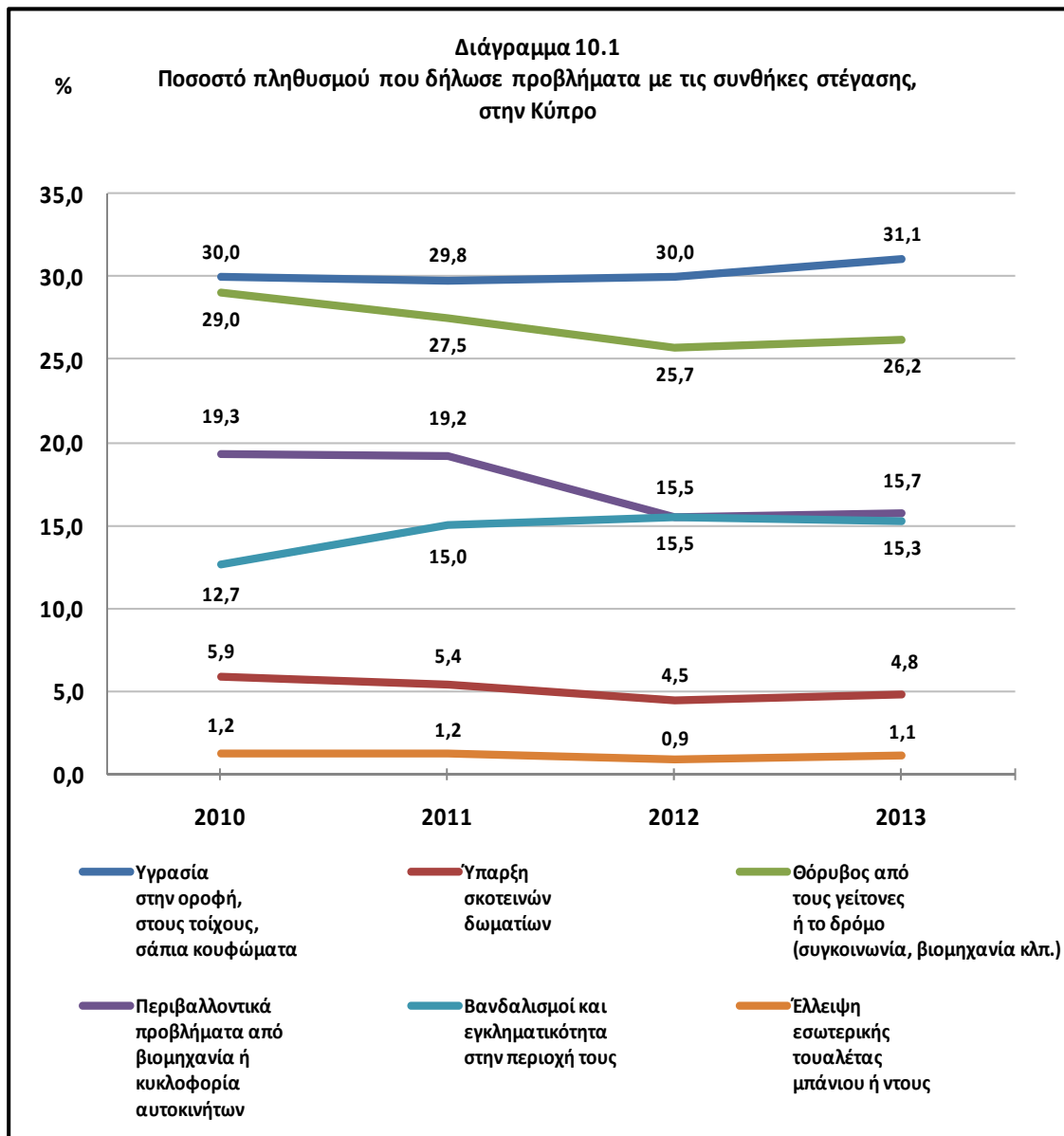
Το 2013, 86,8% των ατόμων που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας δήλωσαν ότι δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μια απροσδόκητη αλλά αναγκαία δαπάνη €860. Το αντίστοιχο ποσοστό ατόμων εκτός κινδύνου φτώχειας ήταν 48,5%.

Επίσης παρατηρείται ότι το 2013, ποσοστό 86,5% των ατόμων που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας δεν μπορούσαν να πληρώσουν μιας βδομάδας διακοπές. Το αντίστοιχο ποσοστό ατόμων εκτός κινδύνου φτώχειας ήταν 51,5%.

Όσον αφορά την οικονομική αδυναμία εξασφάλισης διατροφής που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη μέρα κρέας, ψάρι ή ισοδύναμο χορτοφαγικό γεύμα, το ποσοστό μεταξύ των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας το 2013 αυξήθηκε πολύ σε σχέση με προηγούμενες χρονιές φτάνοντας στο 21,8%. Το αντίστοιχο ποσοστό ατόμων εκτός κινδύνου φτώχειας ήταν 5,3%.

Όσον αφορά στη οικονομική αδυναμία να είναι το σπίτι επαρκώς ζεστό, για το 2013 το ποσοστό των ατόμων που βρίσκονταν κάτω από το όριο φτώχειας ήταν 51,0% και αυτών εκτός κινδύνου φτώχειας 26,8%.

Στο Διάγραμμα 10.1 παρουσιάζονται διαχρονικά τα ποσοστά του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα με τις συνθήκες στέγασης. Τα μόνα ποσοστά που διαφοροποιούνται κάπως τα τελευταία χρόνια είναι αυτά που αφορούν στους βανδαλισμούς και στην εγκληματικότητα, από 12,7% το 2010 στο 15,3% το 2013, και ο θόρυβος από τους γείτονες ή το δρόμο, από 19,3% το 2010 στο 15,7% το 2013.

Ο Πίνακας 10.2 παρουσιάζει αναλυτικά τα ποσοστά του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα στέγασης ξεχωριστά για πληθυσμό που βρίσκεται κάτω από το όριο φτώχειας και του πληθυσμό εκτός κινδύνου φτώχειας.

Πίνακας 10.2

Ποσοστό πληθυσμού που δήλωσε προβλήματα με τις συνθήκες στέγασης, στην Κύπρο

Συνθήκες στέγασης	Έτος	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
Υγρασία στην οροφή, στους τοίχους, σάπια κουφώματα	2010	30,0	36,1	28,9
	2011	29,8	40,4	28,0
	2012	30,0	34,6	29,2
	2013	31,1	35,1	30,3
Ύπαρξη σκοτεινών δωματίων	2010	5,9	8,2	5,5
	2011	5,4	9,0	4,8
	2012	4,5	5,0	4,4
	2013	4,8	5,4	4,7
Θόρυβος από τους γείτονες ή το δρόμο (συγκοινωνία, βιομηχανία κλπ.)	2010	29,0	25,4	29,6
	2011	27,5	26,2	27,7
	2012	25,7	21,1	26,5
	2013	26,2	28,8	25,7
Περιβαλλοντικά προβλήματα από βιομηχανία ή κυκλοφορία αυτοκινήτων	2010	19,3	16,2	19,9
	2011	19,2	19,2	19,1
	2012	15,5	11,7	16,2
	2013	15,7	16,0	15,6
Βανδαλισμοί και εγκληματικότητα στην περιοχή τους	2010	12,7	9,5	13,3
	2011	15,0	13,0	15,3
	2012	15,5	12,8	15,9
	2013	15,3	11,9	15,9
Έλλειψη εσωτερικής τουαλέτας	2010	1,2	4,9	0,5
	2011	1,2	4,1	0,7
	2012	0,9	2,8	0,6
	2013	1,1	2,7	0,8
Έλλειψη εσωτερικού μπάνιου ή ντους	2010	1,1	4,9	0,4
	2011	1,1	3,7	0,7
	2012	0,9	2,7	0,6
	2013	1,0	2,4	0,8

Ο Πίνακας 10.3 πιο κάτω παρουσιάζει το ποσοστό του πληθυσμού σε νοικοκυριά που διαθέτουν κάποια καταναλωτικά αγαθά. Αγαθά όπως η έγχρωμη τηλεόραση, το τηλέφωνο και το πλυντήριο ρούχων υπάρχουν σχεδόν σε όλα τα νοικοκυριά είτε αυτά βρίσκονται κάτω από το όριο φτώχειας είτε όχι. Επίσης η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού (92,9%), διαμένει σε νοικοκυριό που διαθέτει αυτοκίνητο. Το ποσοστό του πληθυσμού που διαμένει σε νοικοκυριό που διαθέτει ηλεκτρονικό υπολογιστή αυξάνεται κάθε χρόνο και το 2013 έφτασε στο 78,2%.

Πίνακας 10.3

Ποσοστό πληθυσμού σε νοικοκυριά που διαθέτουν ή δεν διαθέτουν τα ακόλουθα καταναλωτικά αγαθά διαρκείας, στην Κύπρο:

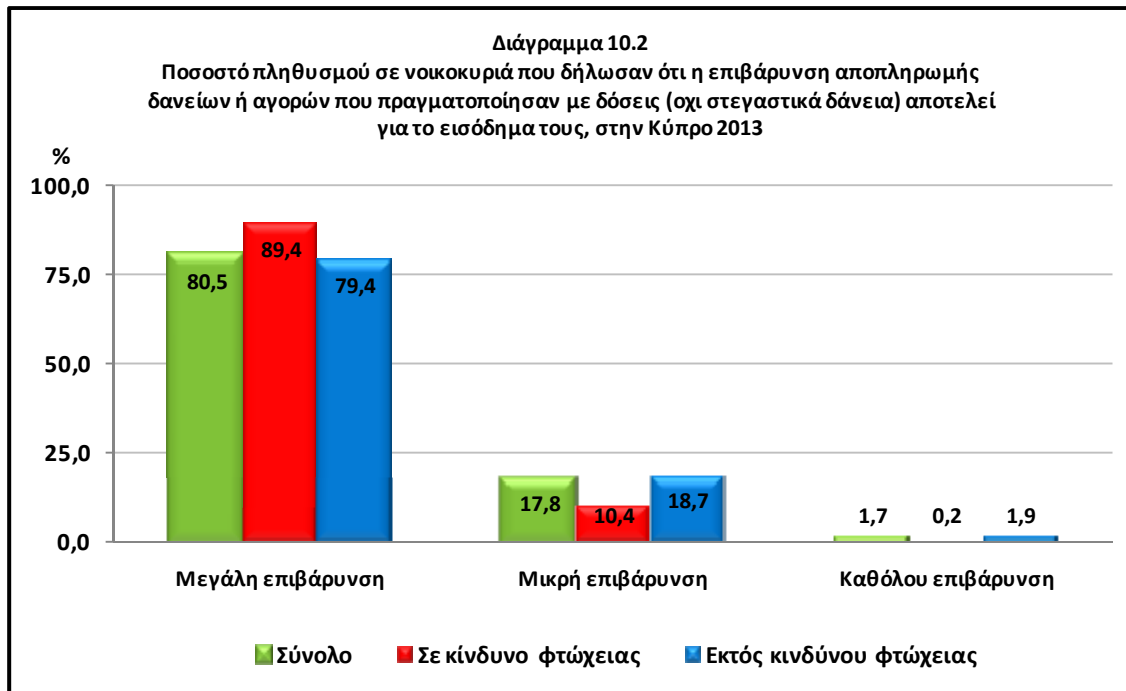
Καταναλωτικά αγαθά διαρκείας		Έτος	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
Έγχρωμη τηλεόραση	Διαθέτουν	2010	99,7	98,5	99,9
		2011	99,8	99,1	99,9
		2012	99,7	98,8	99,8
		2013	99,8	99,2	99,9
	Δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα	2010	0,1	0,9	0,0
		2011	0,1	0,4	0,0
		2012	0,2	0,7	0,1
		2013	0,0	0,1	0,0
	Δεν διαθέτουν για άλλους λόγους	2010	0,2	0,5	0,1
		2011	0,1	0,5	0,0
		2012	0,2	0,5	0,1
		2013	0,2	0,7	0,1
Τηλέφωνο	Διαθέτουν	2010	99,7	99,0	99,9
		2011	99,8	99,5	99,9
		2012	99,8	99,1	99,9
		2013	99,8	99,3	99,9
	Δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα	2010	0,1	0,3	0,0
		2011	0,0	0,2	0,0
		2012	0,1	0,4	0,0
		2013	0,1	0,2	0,0
	Δεν διαθέτουν για άλλους λόγους	2010	0,2	0,7	0,1
		2011	0,2	0,3	0,2
		2012	0,1	0,5	0,1
		2013	0,1	0,4	0,1
Προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή	Διαθέτουν	2010	71,7	41,0	77,4
		2011	75,9	47,9	80,7
		2012	78,0	51,5	82,5
		2013	78,2	58,1	81,9
	Δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα	2010	5,1	9,4	4,3
		2011	3,6	6,8	3,0
		2012	2,8	7,4	2,0
		2013	3,1	9,7	1,9
	Δεν διαθέτουν για άλλους λόγους	2010	23,2	49,7	18,3
		2011	20,6	45,2	16,3
		2012	19,2	41,1	15,5
		2013	18,7	32,3	16,3

Ποσοστό πληθυσμού σε νοικοκυριά που διαθέτουν ή δεν διαθέτουν τα ακόλουθα καταναλωτικά αγαθά διαρκείας, στην Κύπρο:

(Συν.)

Καταναλωτικά αγαθά διαρκείας		Έτος	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
Πλυντήριο ρούχων	Διαθέτουν	2010	98,2	95,0	98,8
		2011	98,3	95,8	98,7
		2012	98,4	94,0	99,2
		2013	98,5	96,1	98,9
	Δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα	2010	0,6	2,1	0,4
		2011	0,6	1,6	0,4
		2012	0,6	2,8	0,2
		2013	0,4	1,3	0,3
	Δεν διαθέτουν για άλλους λόγους	2010	1,2	2,9	0,9
		2011	1,2	2,6	0,9
		2012	1,0	3,2	0,7
		2013	1,1	2,6	0,8
Αυτοκίνητο	Διαθέτουν	2010	92,1	69,1	96,3
		2011	93,1	72,9	96,7
		2012	93,1	72,1	96,7
		2013	92,9	76,2	95,9
	Δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα	2010	1,7	6,3	0,9
		2011	0,9	3,1	0,5
		2012	1,6	6,8	0,8
		2013	1,7	7,4	0,7
	Δεν διαθέτουν για άλλους λόγους	2010	6,2	24,6	2,8
		2011	6,0	24,0	2,8
		2012	5,3	21,2	2,6
		2013	5,4	16,4	3,4

Όπως φαίνεται καθαρά από το Διάγραμμα 10.2, για το 2013, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού δήλωσε ότι, η αποπληρωμή δανείων ή αγορών που έγιναν με δόσεις αποτελούσε μεγάλη επιβάρυνση. Τα ποσοστά αφορούν στον πληθυσμό που ζει σε νοικοκυριά που έχουν δάνεια (συμπεριλαμβάνονται και οι πιστωτικές κάρτες αλλά όχι τα στεγαστικά) και όχι στο σύνολο του πληθυσμού.

Στον Πίνακα 10.4 πιο κάτω παρουσιάζεται αναλυτικά το μέγεθος της επιβάρυνσης για αποπληρωμή δανείων ή αγορών με δόσεις, για τα χρόνια 2010 - 2013.

Πίνακας 10.4

Ποσοστό πληθυσμού σε νοικοκυριά που δήλωσαν ότι η επιβάρυνση αποπληρωμής δανείων ή αγορών που πραγματοποίησαν με δόσεις (δεν αφορά στεγαστικά δάνεια) αποτελεί για το εισόδημα τους, στην Κύπρο:

Έτος	Μέγεθος επιβάρυνσης	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
2010	Μεγάλη επιβάρυνση	76,5	83,2	75,8
	Μικρή επιβάρυνση	21,4	15,7	22,0
	Καθόλου επιβάρυνση	2,1	1,1	2,2
2011	Μεγάλη επιβάρυνση	76,1	89,4	74,8
	Μικρή επιβάρυνση	21,8	10,5	22,9
	Καθόλου επιβάρυνση	2,1	0,1	2,3
2012	Μεγάλη επιβάρυνση	78,7	87,5	77,9
	Μικρή επιβάρυνση	18,9	11,4	19,6
	Καθόλου επιβάρυνση	2,4	1,2	2,5
2013	Μεγάλη επιβάρυνση	80,5	89,4	79,4
	Μικρή επιβάρυνση	17,8	10,4	18,7
	Καθόλου επιβάρυνση	1,7	0,2	1,9

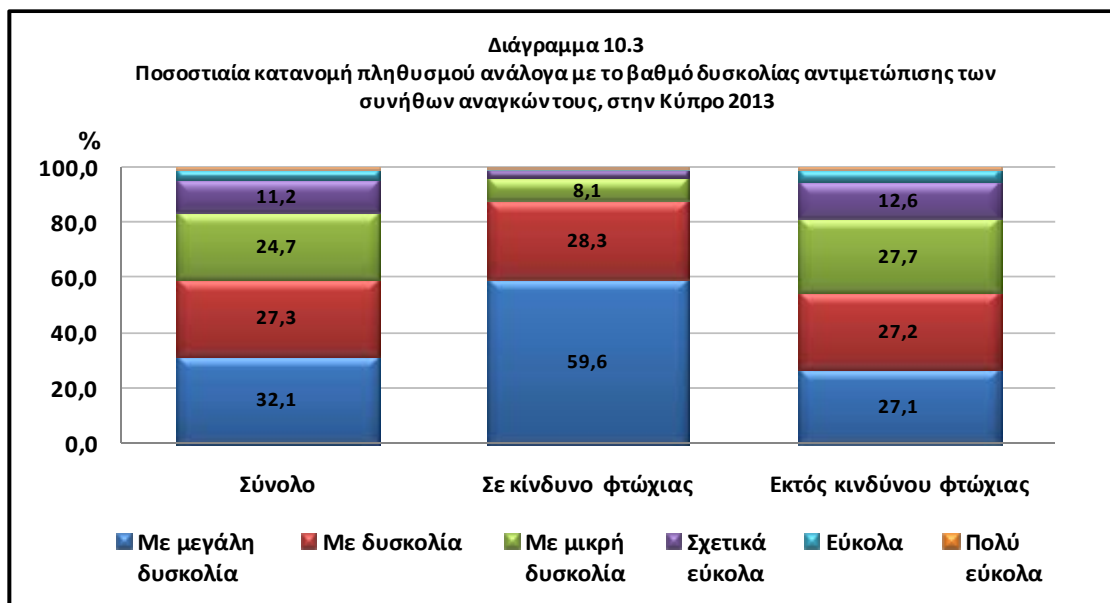
Σύμφωνα με τον Πίνακα 10.5 παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού δήλωσε ότι οι δαπάνες στέγασης αποτελούν μεγάλη επιβάρυνση για το νοικοκυριό τους και τις τέσσερις χρονιές για τις οποίες παρουσιάζονται στοιχεία.

Πίνακας 10.5

Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού ανάλογα με τον βαθμό επιβάρυνσης του εισοδήματος τους από τις δαπάνες στέγασης, στην Κύπρο

Έτος	Μέγεθος επιβάρυνσης	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
2010	Μεγάλη επιβάρυνση	70,0	76,0	69,0
	Μικρή επιβάρυνση	25,4	19,0	26,6
	Δεν αποτελεί επιβάρυνση	4,5	5,0	4,4
2011	Μεγάλη επιβάρυνση	73,8	83,0	72,2
	Μικρή επιβάρυνση	22,0	13,2	23,6
	Δεν αποτελεί επιβάρυνση	4,2	3,8	4,3
2012	Μεγάλη επιβάρυνση	72,0	75,7	71,4
	Μικρή επιβάρυνση	20,3	14,5	21,3
	Δεν αποτελεί επιβάρυνση	7,7	9,8	7,3
2013	Μεγάλη επιβάρυνση	75,9	86,2	74,0
	Μικρή επιβάρυνση	20,6	7,9	22,9
	Δεν αποτελεί επιβάρυνση	3,5	5,9	3,1

Η ίδια τάση παρουσιάζεται και στο βαθμό δυσκολίας αντιμετώπισης των συνήθων και απαραίτητων εξόδων του νοικοκυριού. Στο Διάγραμμα 10.3 παρατηρούμε ότι το 2013, το 87,9% του πληθυσμού που βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας δήλωσε ότι αντιμετώπιζε τις συνήθεις ανάγκες του, με δυσκολία ή μεγάλη δυσκολία. Το αντίστοιχο ποσοστό για τον πληθυσμό που βρισκόταν εκτός κινδύνου φτώχειας ήταν 54,3%. Χαμηλό είναι το ποσοστό του πληθυσμού και των δύο κατηγοριών που είπαν ότι περνούν εύκολα ή πολύ εύκολα.

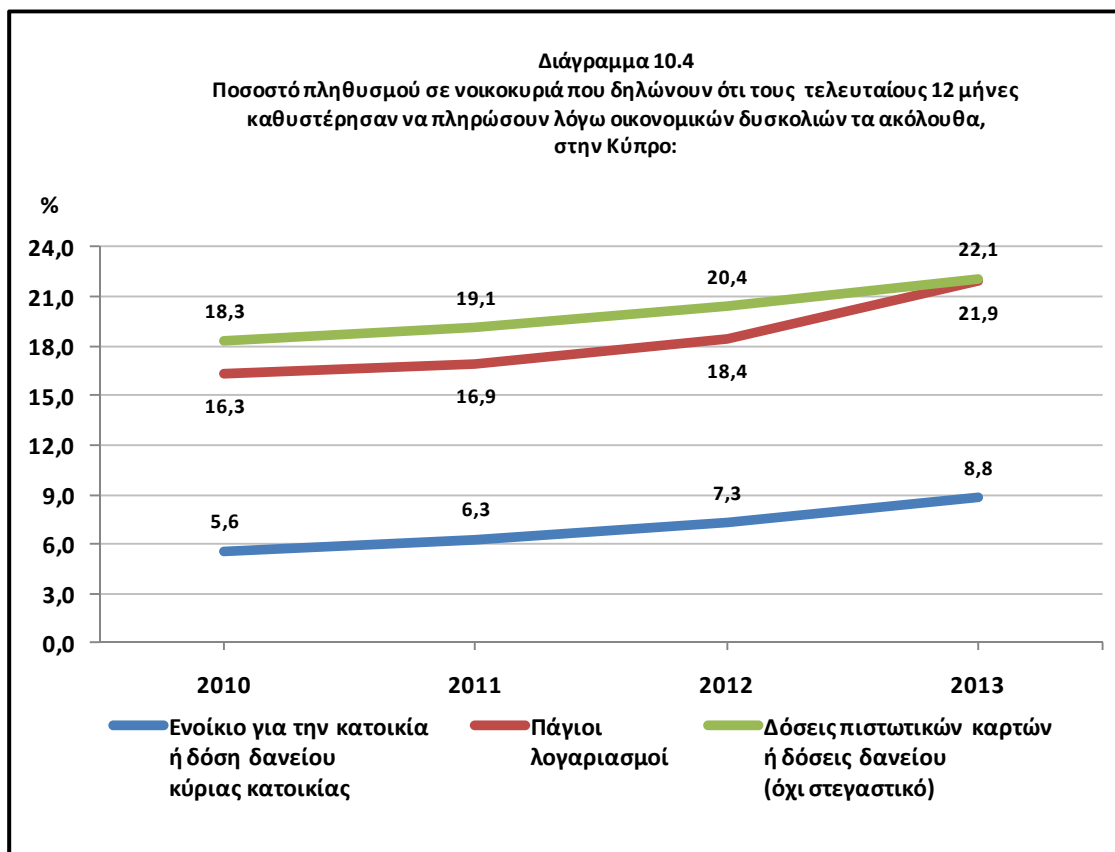
Ο Πίνακας 10.6 δίνει αναλυτικά τα ποσοστά της κάθε χρονιάς (2010-2013) για το βαθμό δυσκολίας αντιμετώπισης των συνήθων και απαραίτητων εξόδων του νοικοκυριού, χωρισμένα στον πληθυσμό που βρίσκεται κάτω και πάνω από το όριο φτώχειας.

Πίνακας 10.6

Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας αντιμετώπισης των συνήθων αναγκών του νοικοκυριού, στην Κύπρο

Έτος	Βαθμός δυσκολίας	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
2010	Με μεγάλη δυσκολία	23,3	42,0	19,8
	Με δυσκολία	29,2	29,7	29,1
	Με μικρή δυσκολία	26,4	19,3	27,6
	Σχετικά εύκολα	14,6	6,3	16,1
	Εύκολα	5,8	2,5	6,4
	Πολύ εύκολα	0,8	0,2	0,9
2011	Με μεγάλη δυσκολία	26,3	49,1	22,3
	Με δυσκολία	27,4	30,4	26,9
	Με μικρή δυσκολία	26,7	13,6	28,9
	Σχετικά εύκολα	13,6	5,6	15,0
	Εύκολα	4,8	1,0	5,5
	Πολύ εύκολα	1,3	0,3	1,5
2012	Με μεγάλη δυσκολία	22,3	40,0	19,3
	Με δυσκολία	27,3	33,8	26,2
	Με μικρή δυσκολία	28,1	18,5	29,8
	Σχετικά εύκολα	14,9	5,8	16,4
	Εύκολα	6,1	1,9	6,9
	Πολύ εύκολα	1,3	0,0	1,5
2013	Με μεγάλη δυσκολία	32,1	59,6	27,1
	Με δυσκολία	27,3	28,3	27,2
	Με μικρή δυσκολία	24,7	8,1	27,7
	Σχετικά εύκολα	11,2	3,2	12,6
	Εύκολα	4,0	0,6	4,7
	Πολύ εύκολα	0,7	0,1	0,8

Πιο κάτω, στο Διάγραμμα 10.4, παρουσιάζονται τα ποσοστά στο σύνολο του πληθυσμού που καθυστέρησαν λόγω οικονομικών δυσκολιών να πληρώσουν τη δόση του στεγαστικού τους ή το ενοίκιο τους, τους πάγιους λογαριασμούς τους ή τις δόσεις των πιστωτικών καρτών και των υπόλοιπων τους δανείων. Παρατηρείται ότι από το 2010 μέχρι το 2013 υπάρχει αυξητική τάση στα ποσοστά του πληθυσμού που καθυστερούν στις αποπληρωμές τους.

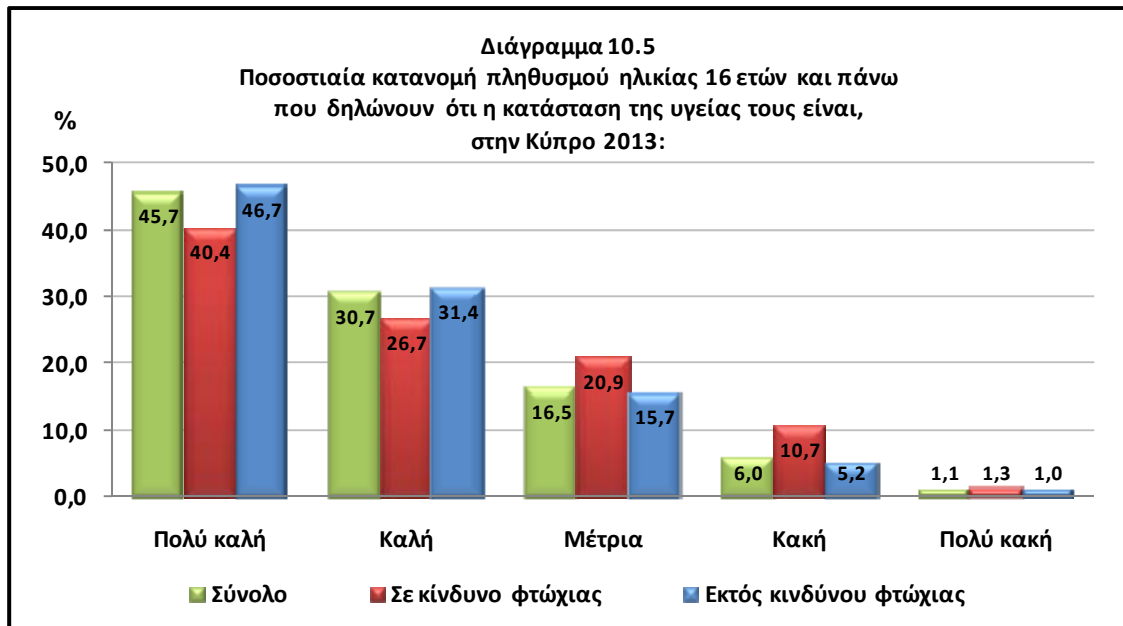
Ο Πίνακας 10.7 πιο κάτω παρουσιάζει αναλυτικά για την κάθε χρονιά από το 2010 μέχρι το 2013 τα ποσοστά του πληθυσμού (φτωχού και μη φτωχού) που ζουν σε νοικοκυριά που καθυστέρησαν στις αποπληρωμές τους. Τα ποσοστά υπολογίζονται πάνω στο συνολικό πληθυσμό. Κατά το 2013, 39,9% του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας, καθυστέρησε να πληρώσει τους πάγιους λογαριασμούς του, ενώ το 30,4% είχαν καθυστερημένες δόσεις στις πιστωτικές κάρτες ή στις δόσεις δανείου για είδη οικιακού εξοπλισμού. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τον πληθυσμό εκτός κινδύνου φτώχειας ήταν 18,7% και 20,6%.

Πίνακας 10.7

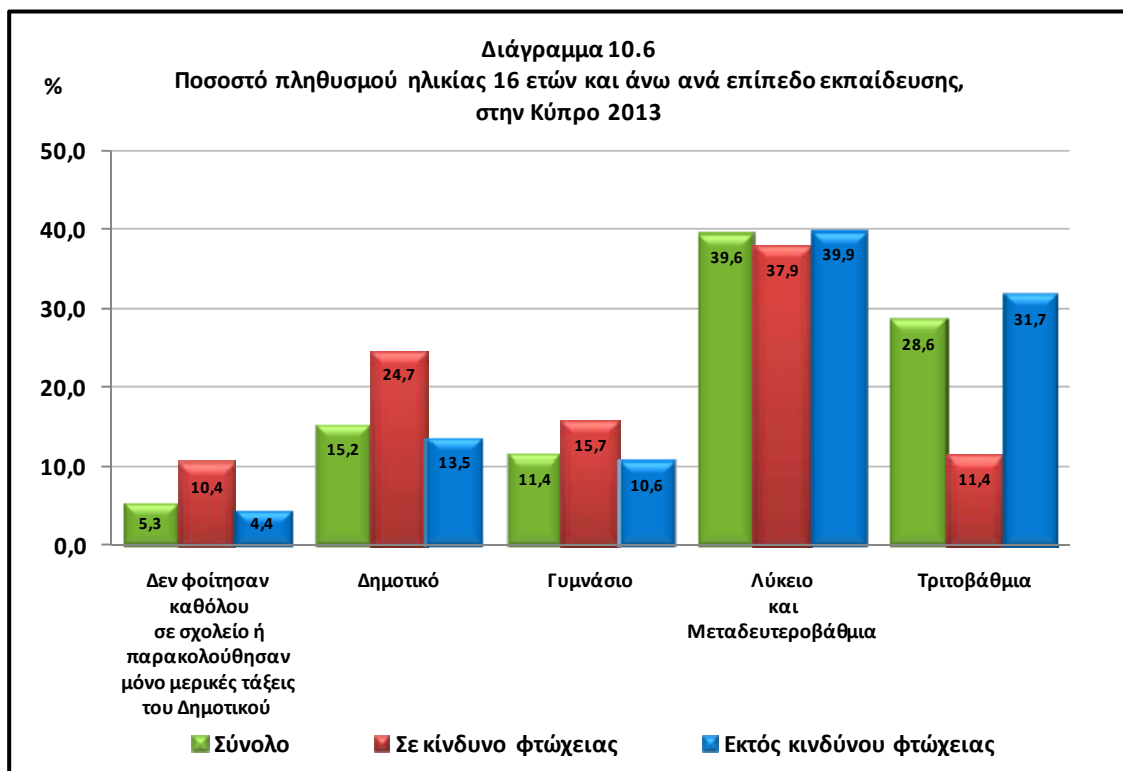
Ποσοστό πληθυσμού σε νοικοκυριά που δηλώνουν ότι τους τελευταίους 12 μήνες καθυστέρησαν να πληρώσουν λόγω οικονομικών δυσκολιών τα ακόλουθα, στην Κύπρο:

Έτος	Είδος λογαριασμών	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
2010	Ενοίκιο για την κατοικία ή δόση δανείου κύριας κατοικίας	5,6	7,3	5,2
	Πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, τηλεφώνου κλπ.)	16,3	23,5	15,0
	Δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για είδη οικιακού εξοπλισμού, διακοπές κ.ά., ή άλλες αγορές με δόσεις	18,3	18,6	18,2
2011	Ενοίκιο για την κατοικία ή δόση δανείου κύριας κατοικίας	6,3	6,5	6,2
	Πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, τηλεφώνου κλπ.)	16,9	21,1	16,2
	Δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για είδη οικιακού εξοπλισμού, διακοπές κ.ά., ή άλλες αγορές με δόσεις	19,1	19,6	19,0
2012	Ενοίκιο για την κατοικία ή δόση δανείου κύριας κατοικίας	7,3	9,6	6,9
	Πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, τηλεφώνου κλπ.)	18,4	25,9	17,1
	Δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για είδη οικιακού εξοπλισμού, διακοπές κ.ά., ή άλλες αγορές με δόσεις	20,4	20,3	20,5
2013	Ενοίκιο για την κατοικία ή δόση δανείου κύριας κατοικίας	8,8	13,0	8,0
	Πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, τηλεφώνου κλπ.)	21,9	39,9	18,7
	Δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για είδη οικιακού εξοπλισμού, διακοπές κ.ά., ή άλλες αγορές με δόσεις	22,1	30,4	20,6

Στο Διάγραμμα 10.5 παρουσιάζεται η κατάσταση υγείας του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας και του πληθυσμού εκτός κινδύνου για το 2013. Τα άτομα που βρίσκονταν εκτός κινδύνου φτώχειας, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, νιώθουν ότι η κατάσταση της υγείας τους είναι «Πολύ καλή» ή «Καλή» με ποσοστό 78,1%. Για τα άτομα που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας το αντίστοιχο ποσοστό είναι 67,1%.

Στο Διάγραμμα 10.6 παρατηρείται ότι το 2013, άτομα με κατώτερο επίπεδο μόρφωσης (γυμνάσιο/δημοτικό/δεν πήγαν ποτέ σχολείο) έχουν περισσότερες πιθανότητες να βρίσκονται κάτω από το όριο φτώχειας συγκριτικά με άτομα που έχουν ψηλότερο επίπεδο μόρφωσης (Τριτοβάθμια /Λύκειο).

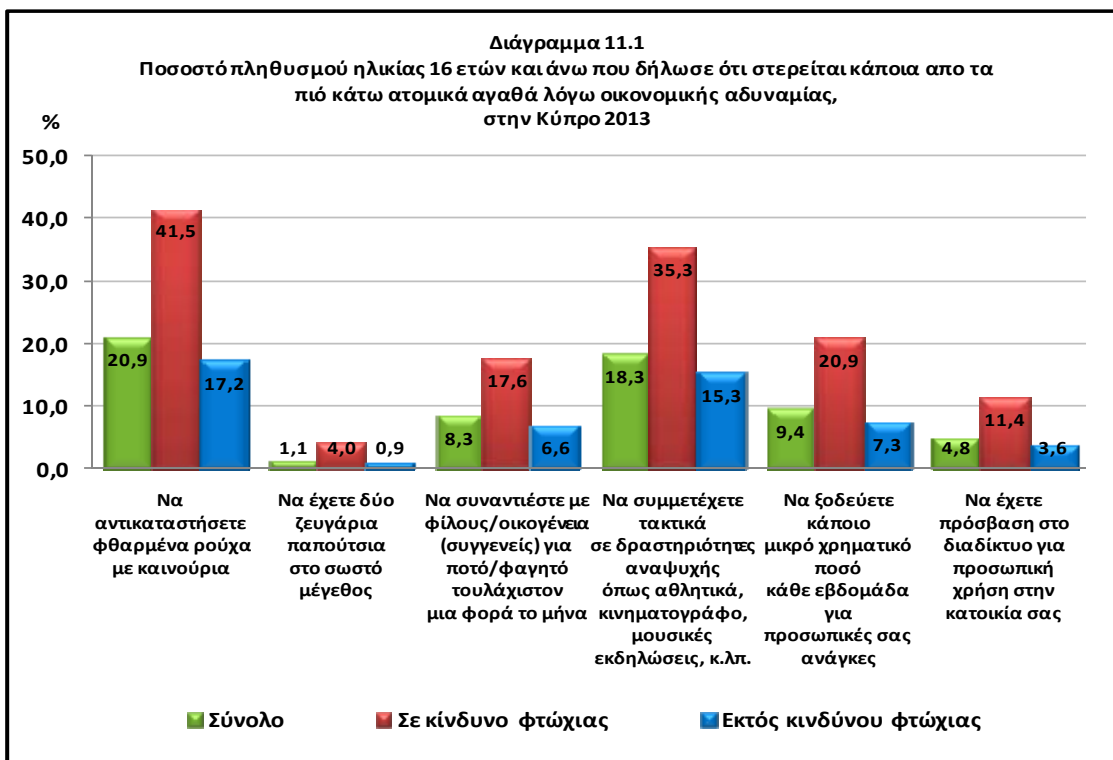
11. Υλική στέρωση

Από το 2013 προστέθηκε μια νέα ενότητα στην Έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης, αυτή της «Στέρωσης υλικών και ατομικών αγαθών». Η ενότητα αυτή αναφέρεται στα άτομα 16 ετών και πάνω και καλύπτει την υλική στέρωση σε προσωπικό επίπεδο. Εξετάζει αν ο πληθυσμός αυτός, έχει την οικονομική δυνατότητα να μπορεί:

- να αντικαταστήσει φθαρμένα ρούχα με καινούρια (όχι από δεύτερο χέρι)
- να έχει δύο ζευγάρια παπούτσια στο σωστό μέγεθος (συμπεριλαμβανομένου ενός ζευγαριού για όλες τις εποχές π.χ. αθλητικά)
- να συναντιέται με φίλους/οικογένεια (συγγενείς) για ποτό/φαγητό τουλάχιστον μια φορά το μήνα
- να συμμετέχει τακτικά σε δραστηριότητες αναψυχής όπως αθλητικά, κινηματογράφο, μουσικές εκδηλώσεις, κ.λπ.
- να ξοδεύει κάποιο μικρό χρηματικό ποσό κάθε εβδομάδα για προσωπικές ανάγκες (χωρίς να χρειάζεται να συμβουλευτεί κάποιον)
- να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο για προσωπική χρήση στην κατοικία του (μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, τηλεφώνου κ.λπ.)

Στο Διάγραμμα 11.1 παρουσιάζονται αναλυτικά για το κάθε αγαθό ξεχωριστά τα ποσοστά του πληθυσμού που δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Είναι εμφανές ότι σε όλες τις κατηγορίες αγαθών, τα άτομα που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας είναι σε δυσμενέστερη κατάσταση.

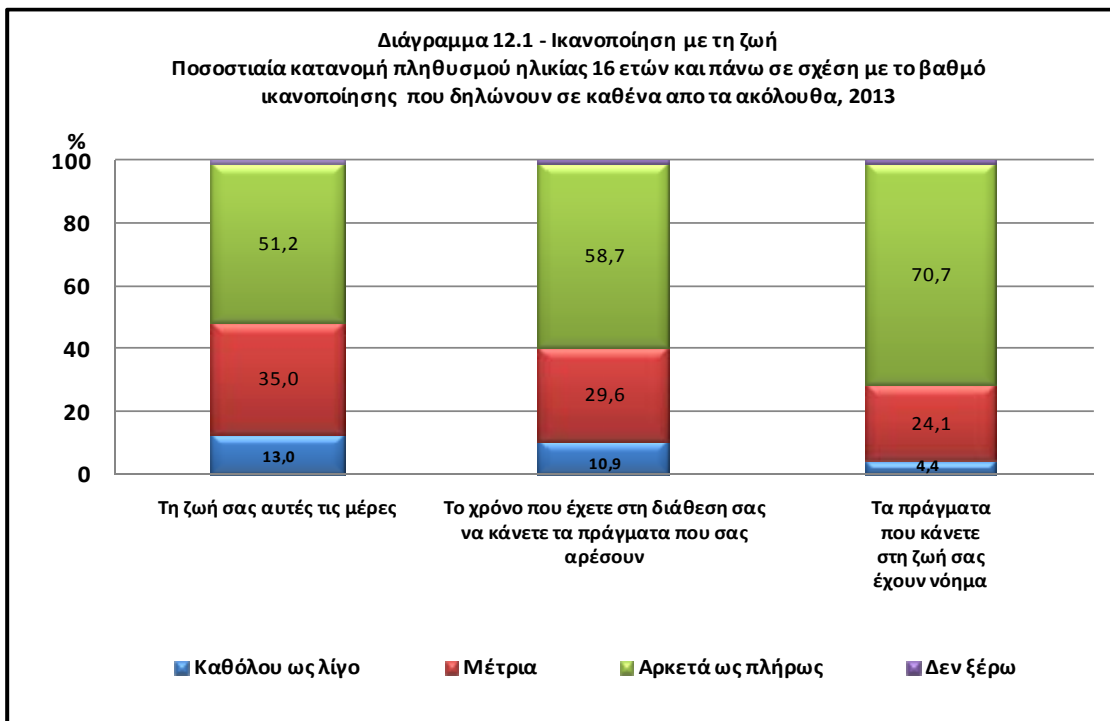
12. Ευημερία

Στην έρευνα περιλαμβάνεται και μία ad hoc ενότητα η οποία μελετά και διαφορετικό θέμα την κάθε χρονιά. Κατά το 2013, η ενότητα αφορούσε στην ευημερία του πληθυσμού 16 χρονών και πάνω.

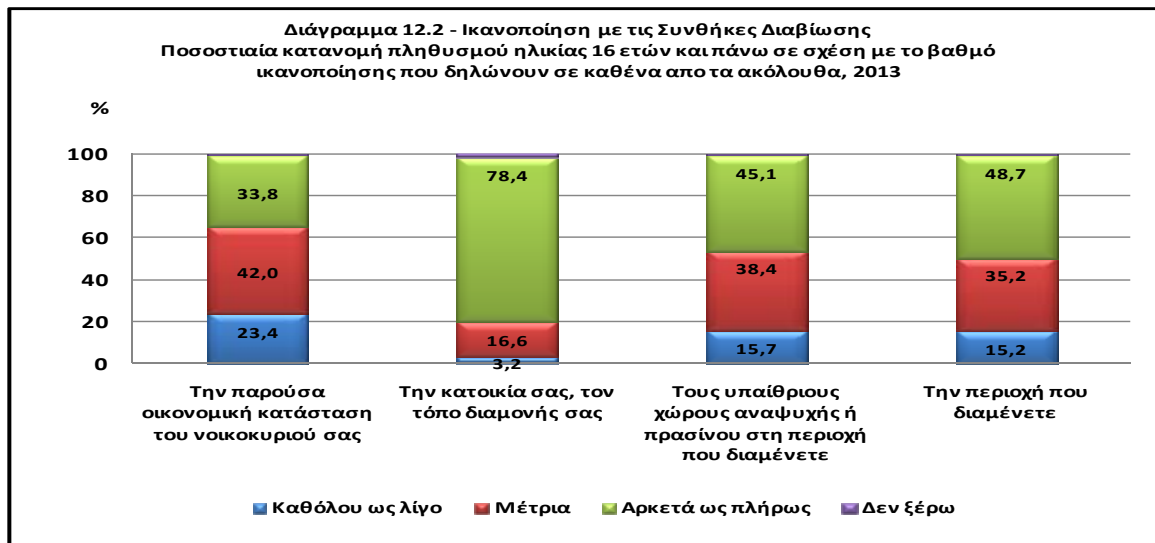
Ζητήθηκαν οι προσωπικές απόψεις του πληθυσμού στα ακόλουθα θέματα:

- ικανοποίηση με τη ζωή,
- ικανοποίηση με τις συνθήκες διαβίωσης σε σχέση με την κατοικία και το περιβάλλον,
- ικανοποίηση των εργαζομένων με την εργασία τους,
- κοινωνική αλληλεπίδραση,
- συναισθηματική ευεξία, και
- εμπιστοσύνη στου θεσμούς.

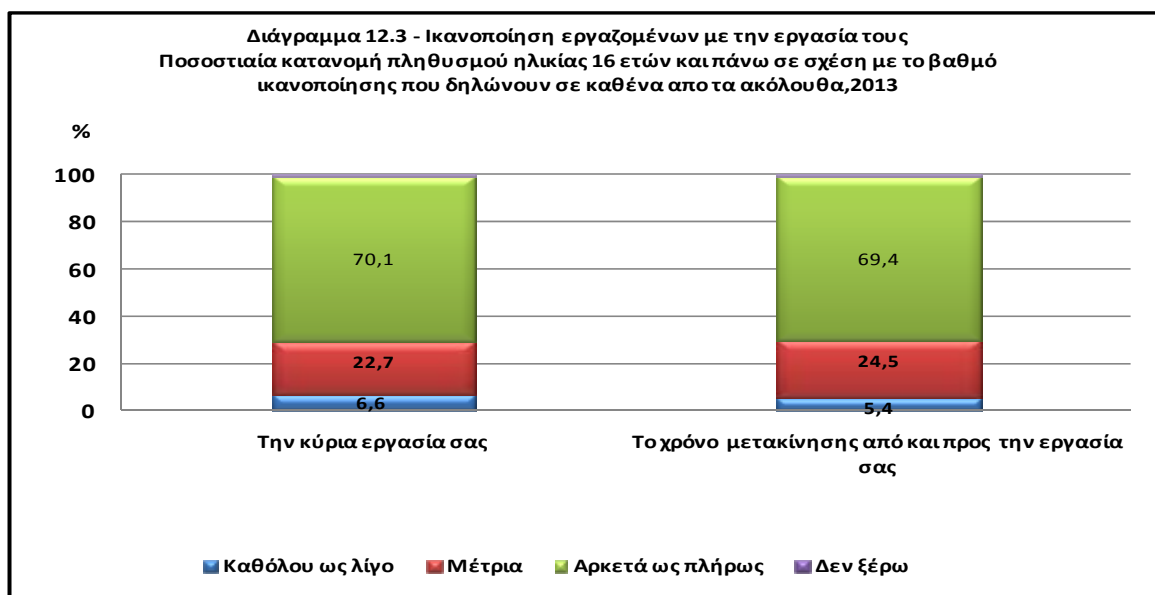
Στο Διάγραμμα 12.1 παρουσιάζονται οι απόψεις των ατόμων 16 χρονών και πάνω σε σχέση με το πόσο ικανοποιημένοι είναι γενικά με τη ζωή τους, με τον ελεύθερο χρόνο που διαθέτουν και με το αν τα πράγματα που κάνουν στη ζωή τους έχουν νόημα. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού νιώθει αρκετά ως πλήρως ικανοποιημένη με τη ζωή γενικά. Γύρω στο 30% του πληθυσμού νιώθουν μέτρια ικανοποιημένοι με τη ζωή τους και μόλις γύρω στο 10% είναι από καθόλου μέχρι λίγο ικανοποιημένοι.

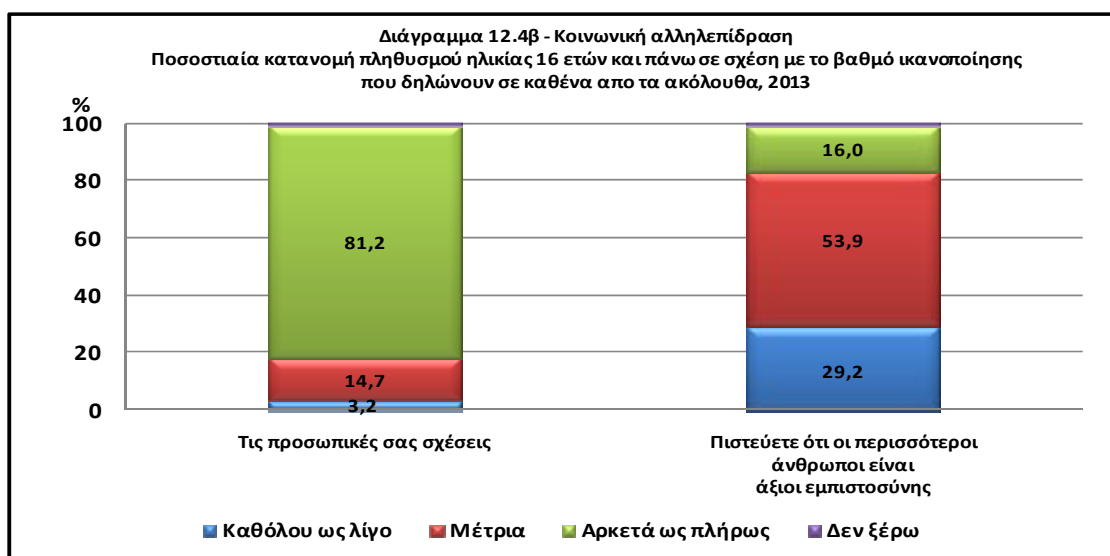
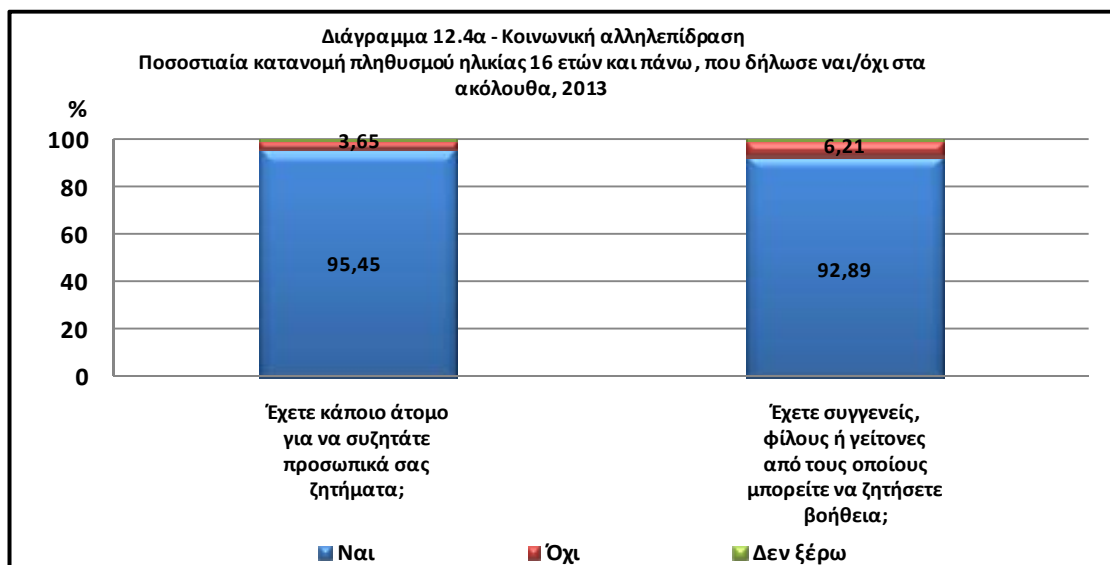
Στο επόμενο διάγραμμα, αναλύονται οι απόψεις του πληθυσμού σε σχέση με τις συνθήκες διαβίωσής του. Ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να δηλώσουν το βαθμό ικανοποίησής τους σε σχέση με την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, με την κατοικία τους και με την περιοχή που διαμένουν. Ενώ βλέπουμε ότι το 78% του πληθυσμού είναι αρκετά ως πλήρως ικανοποιημένο με την κατοικία του, μόνο το 34% είναι αρκετά ως πλήρως ικανοποιημένο με την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού που διαμένει. Επίσης το 47% δήλωσε ικανοποιημένο με την περιοχή στην οποία διαμένει.

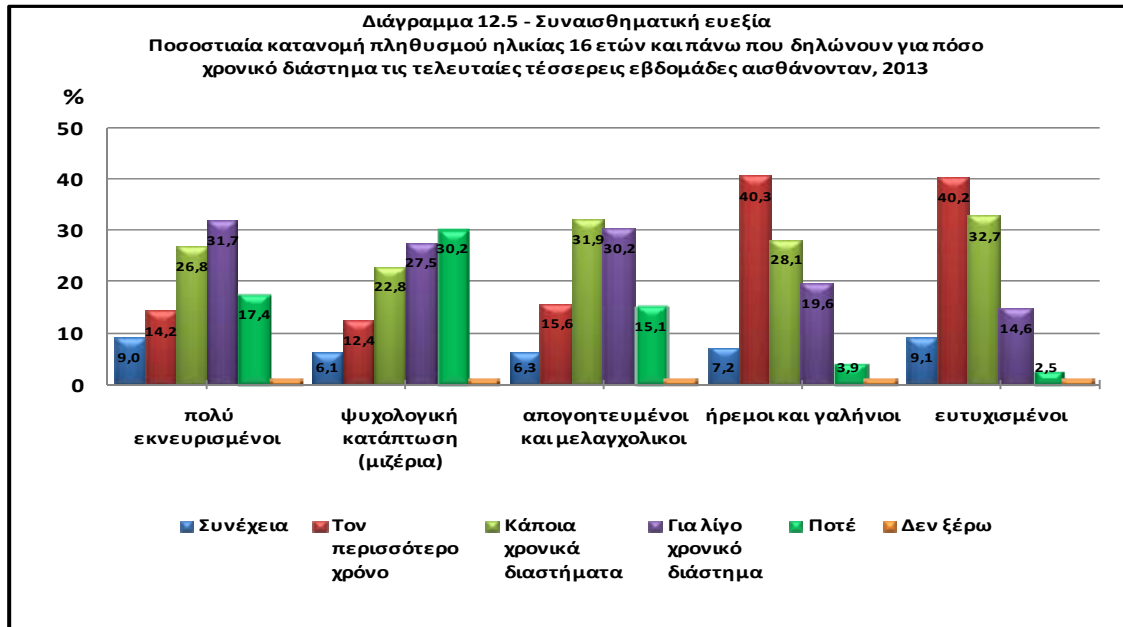
Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο βαθμός ικανοποίησης του εργαζόμενου πληθυσμού σε σχέση με τη εργασία του (διάγραμμα 12.3). Παρατηρείται ότι περίπου το 70% των εργαζομένων είναι αρκετά ως πλήρως ικανοποιημένοι με την εργασία τους.

Στα ακόλουθα δύο διαγράμματα, 12.4α και 12.4β, εξετάζεται το φαινόμενο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Αναλύονται τα αποτελέσματα σε σχέση: α) με το αν οι ερωτώμενοι έχουν άτομα με τα οποία μπορούν να συζητούν προσωπικά θέματα ή να ζητήσουν βοήθεια αν παραστεί ανάγκη, και β) με το πόσο ικανοποιημένοι δήλωσαν με τις προσωπικές τους σχέσεις και σε ποιο βαθμό πιστεύουν ότι οι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης. Από τα διαγράμματα διαφαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού (81.7%) δηλώνει ότι είναι αρκετά ως πλήρως ικανοποιημένος με τις προσωπικές τους σχέσεις, γεγονός που επιβεβαιώνεται και με τα ποσοστά (πέραν του 90%) που δηλώνουν ότι έχουν άτομα με τα οποία μπορούν να συζητήσουν προσωπικά τους ζητήματα, αλλά και φίλους ή συγγενείς που μπορούν να τους βοηθήσουν αν χρειαστεί. Τέλος, παρόλο που ο πληθυσμός δηλώνει πολύ ικανοποιημένος με τις προσωπικές του σχέσεις, εντούτοις δεν πιστεύει το ίδιο έντονα, ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης.

Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να δηλώσουν πόσο συχνά κατά τη διάρκεια των τελευταίων 4 εβδομάδων αισθάνονταν εκνευρισμό, ψυχολογική κατάπτωση, απογοήτευση, ηρεμία και ευτυχία. Από τα αποτελέσματα παρατηρείται ότι ο πληθυσμός ήταν περισσότερο ήρεμος, γαλήνιος και ευτυχισμένος παρά απογοητευμένος, εκνευρισμένος και σε κατάπτωση.

Η τελευταία ενότητα αναλύει την εμπιστοσύνη που έχουν οι πολίτες σε σχέση με το πολιτικό και νομικό σύστημα, καθώς και την αστυνομία. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 12.6. Είναι εμφανές ότι η πλειοψηφία των πολιτών (61%) δεν εμπιστεύεται το πολιτικό σύστημα, με μόνο το 5,8% να δηλώνει ότι το εμπιστεύεται αρκετά ως πλήρως. Η εμπιστοσύνη των πολιτών βελτιώνεται ως προς το νομικό σύστημα και είναι σαφώς μεγαλύτερη για την αστυνομία.

